Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

PAA VEJ MOD NORDEN

D. N. U.s AARBOG

1946

D. N. U.s Landsraad:

Aabenraa Amt:
Formand: Lærer L. H. Kristiansen, Røde Kro.
Kasserer: Bankassistent Gustav Christensen, Graasten Bank, Graasten.

Aalborg Amt — nordre Kreds:
Formand: Adjunkt Erik Sonne, Boulevarden 12, Aalborg.
Sekretær: Adjunkt Brier, Constancevej 6, Hasseris, Aalborg.
Kasserer: Politibetjent Hjorth Jørgensen, Parkvej 6, Aalborg.

Aalborg Amt — søndre Kreds:
Formand: Gdr. Bøker Frederiksen, Fredsgaard, Støvring.
Kasserer: Fru Karoline Liengaard-Jensen, Ebdruphus, Farsø.

Aarhus Amt — nordre Kreds:
Formand: Pastor Carl Bay, Risskov.
Kasserer: Lærerinde Frk. Dreyer Sørensen, Nrd. Ringgade 52, Aarhus.
Sekretær: Lærer Børge Barløse, Aabyhøj.

Aarhus Amt — søndre Kreds:
Formand: Lærer N. Gjesing, Skanderborg.
Kasserer: Ldmd. Jens Stenholt Rasmussen, Ask, Maarslet.

Assens Amt:
Kasserer: Frk. Mimi Rosenvinge, Aarup.

Bornholms Amt:
Formand: Lærer Vilhelm Rasmussen, Bornholms Højskole, Almindingen.
Kasserer: Hovedagent Vilh. Nielsen, Lindevej 1, Rønne.

Frederiksborg Amt:
Formand: Lektor Dr. phil. Steenberg, Petersborgvej 13, Hillerød.
Kasserer: Snedker Howald Petersen, Toftevej 11, Lillerød.

Haderslev Amt:
Formand: Bankdirektør Buch, Andelsbanken, Haderslev.
Kasserer: Fuldmægtig O. Christensen, Christiansfeldvej 30, Haderslev.

Hjørring Amt:
Formand: Forstander Frode Nielsen, Halvorsminde pr. Hjørring.
Kasserer: Lærer Borggaard Christoffersen, Bindslev.

Holbæk Amt:
Formand: Rektor J. H. Monrad, Høng Gymnasium, Høng.
Kasserer: Inspektør Knud Madsen, »Borrevang«, Højby Sj.

København:
Formand: Lærer Asger Kilde Jensen, Dalgas Boulevard 1, Lejl. 6, København F.
Kasserer: Frk. Astrid Due, Finsensvej 10 B, København F.

Maribo Amt — Lolland:
Formand: Lærer H. E. Rasmussen, Tillitze.
Kasserer: Lektor Frk. E. Bang, Havnegade 69, Nakskov.

Maribo Amt — Falster:
Formand: Pastor J. Rørdam, Thorkilstrup pr. Eskilstrup.
Kasserer: Frk. Eva Klitgaard, Halskovvænge pr. Horbelev.

Det havde været så ligetil for det danske folk at forstå og tage stilling til det sydslesvigske spørgsmål, om forholdet havde været det, at Sydslesvig i 1920 enten ikke var blevet spurgt eller også havde vist dansk flertal i en række byer eller kommuner, uden at landet alligevel var blevet genforenet med Danmark. Da vilde det for flertallet af det danske folk have været en selvfølge, at Sydslesvig eller en del deraf, om det selv ved en afstemning gav udtryk for ønske herom, førtes tilbage til Danmark.

Nu henvises der til den modstand, danskheden dengang mødte blandt flertallet af den hjemmehørende befolkning, og ræsonneres som så, at når de samme mennesker — eller en stor del deraf — idag slutter sig til den danske bevægelse og ønsker tilslutning til Danmark, kan årsagen kun være den, at de vil slippe for følgerne af den krig, de selv ved deres tilslutning til tyskheden har været med til at føre ind over landet, og at redde sig over til de danske kødgryder — med andre ord: at danskhedsbevægelsen i Sydslesvig er ensidig konjunkturbestemt og ikke til at stole på.

Ingen, der kender forholdene i Sydslesvig, vil benægte, at det nævnte moment for nogle sydslesvigeres vedkommende — bevidst eller ubevidst — har været medvirkende for deres tilslutning til danskheden, for hvor mange og i hvilken udstrækning er det umuligt at afgøre. Man må imidlertid ikke herudfra eller på grundlag af enkelte bevislige tilfælde, sådan som modstanderne gør, betegne hele eller størstedelen af danskhedsbevægelsen som konjunkturbestemt. Det har heller ikke en eneste af selv de mest negative, der har haft lejlighed til selv at besøge Sydslesvig, dristet sig til at påstå.

Det resultat, disse i almindelighed efter et ophold i Sydslesvig er kommet til, går ud på, at det mere er en **slesvigsk hjemstavns- og frihedsbevægelse** end en dansk-national bevægelse, fremkaldt navnlig af frygten for hjemstavnens fremmedgørelse og opslugning af de østpreussiske flygtninge. Det kommer sandheden en del nærmere, idet flygtningemomentet utvivlsomt for mange har været medvirkende til deres slesvigske selvbesindelse. Disse mennesker er ikke og kalder sig heller ikke danske, men de er — eller i alt fald en stor del af dem — **på vej** over mod danskheden. I deres slesvigske bevidsthed ligger allerede en afstandtagen fra tyskheden og en forbindelse hermed og en orientering og tilknytning mod nord, mod Danmark og Norden. For mange sydslesvigere går ganske naturligt — som det også var tilfældet for en del nordslesvigeres vedkommende — vejen til danskheden over det slesvigske. **Det er meget vigtigt, at man for at forstå ikke blot den øjeblik-**

kelige, men også den fremtidige udvikling i Sydslesvig, gør sig dette klart herhjemme i Danmark.

Men bagved den stærke tilslutning til de danske rækker i Sydslesvig ligger andet og mere end disse ting. Ikke så få nordslesvigere har gennemgået den samme udvikling. De har som børn eller måske som unge mænd gået i tysk skole, de har været indkaldt til tysk militærtjeneste og måttet deltage i verdenskrigen, har haft — og har måske stadig — tyske venner og kammerater, har måske endog — fordi de gennem alt dette havde fået større kendskab til tysk end til dansk kultur — gennem den tyske kultur modtaget større værdier end gennem den danske — og dog er deres danskhed lige så dyb og oprigtig og i al almindelighed mere bevidst, end tilfældet er hos mange af dem, der har fået en ren dansk undervisning og opdragelse. For en del af disse nordslesvigere blev den første verdenskrig og dens oplevelser anledningen til besindelsen på og fordybelsen i deres danskhed — og nordiskhed. Midt i alt det, de oplevede derude, fandt deres tanker og længsler atter og atter vej til deres slesvigske hjemstavn, til det fredelige og lykkelige Danmark, til det rige og stolte Norden, til den fredens, menneskelighedens og kulturens verden, der var deres åndelige hjemstavn.

Tusinder af Sydslesvigere har oplevet noget lignende både forud for og under den sidste verdenskrig. Nazismens frihedsfjendske system og hele det preussiske tvangs- og militærmaskineri måtte simpelthen hos dem, der trods alle fortyskningsbestræbelser havde formået at bevare deres nordiske frihedstrang, vække uvilje og modstand og gøre klart for dem det fremmede i det preussiske-tyske væsen. Dette blev for mange udgangspunktet for og begyndelsen til en slesvigsk selvbesindelse, der for i alt fald den mere oplyste del af befolkningen fører videre til en orientering mod nord, mod den nordiske kultur-, ide- og samfundsverden.

For andre blev det selve krigens oplevelser, der blev afgørende. I store fare- og skæbnestunder åbenbares både i de enkelte menneskers og i folkenes liv deres inderste og egentlige karakter og væsen; de tvinges til besindelse på og til at søge ind til det egentlige og væsentlige, til grundkræfterne i såvel det menneskelige som det folkelige liv. Blandt de sydslesvigere, der ad denne vej er kommet til erkendelse af deres nordiske tilhørsforhold, kan vi vente at finde nogle af de betydeligste og værdifuldeste talsmænd for danskhedens sag i fremtiden.

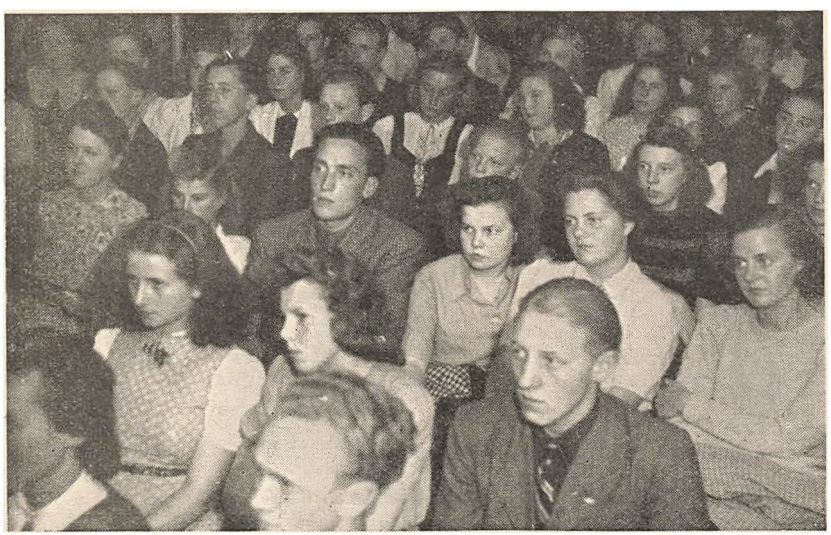
Hvor lidt eller hvor meget af de tre her omtalte faktorer — ren og skær materialisme, slesvigsk selvstændigheds- og frihedstrang eller en ægte overbevisning om åndeligt og folkeligt tilhørsforhold til Danmark og Norden —, der for de enkelte som for danskhedsbevægelsen i Sydslesvig som helhed er det bærende motiv, er ikke til at afgøre, dog er uden al tvivl de to sidstnævnte faktorer de så absolut dominerende. I alle tilfælde er de udtryk for en så klar og bevidst orientering mod nord, mod nordiske kultur-, rets- og samfundsværdier, at vi med fuld ret kan betegne hele bevægelsen som en sejr for disse værdier og idealer over preussisk-tysk indflydelse i et område, hvor denne truede med helt at fortrænge den oprindelige danskhed.

Det vilde efter vor opfattelse være at svigte — for ikke at sige forråde —

ikke blot vore danske landsmænd og den danske sag dernede, men at svigte vor pligt som nordisk kulturfolk, ikke af yderste evne at sikre denne bevægelse frihed og mulighed for fortsat vækst og udvikling og at give Sydslesvig mulighed for ved en fri folkeafstemning at tilkendegive, om det statsligt ønsker tilknytning til Danmark. Men en afstemning i Sydslesvig i dag vilde betyde en så overvældende fristelse for en del sydslesvigere til af hensyn til materielle fordele at afgive deres stemme for Danmark, at en fremtidig tysk propaganda herigennem vilde få den bedst tænkelige mulighed for at mistænkeliggøre hele den danske bevægelse og at rette de voldsomste beskyldninger mod Danmark for at have udnyttet en nødsituation til at tilrane sig tysk jord«. Da det jo netop er det, vi ikke vil, og det er af største vigtighed, at dette klart og utvetydigt også kommer til udtryk i vor behandling af spørgsmålet, må en afstemning vente, indtil forholdene i Tyskland er af en sådan art, at ingen fristes til imod deres nationale overbevisning at afgive deres stemme for Danmark.

Svagheden i denne løsning — det indrømmer jeg — ligger i, at der så må skabes en overgangsordning, som det måske vil volde ikke ringe vanskelighed at få gennemført — hvis den overhovedet vil blive tilladt af stormagterne. Det kan på nuværende tidspunkt ikke forudses, og jeg havde forsåvidt helst ventet med at udsende denne årbog, indtil en klaring i dette afgørende spørgsmål havde fundet sted. Men det lader sig ikke gøre; derfor kan her kun fremsættes f o r s l a g til en løsning og ikke siges noget om, hvordan den endelige ordning vil blive.

Den bedste og for alle parter mest betryggende løsning vilde utvivlsomt være, om de skandinaviske lande i fællesskab påtog sig den administrative myndighed over Sydslesvig, indtil en endelig ordning kunde træffes, og at Norge og Sverige, om Sydslesvig efter en fri folkeafstemning tilfaldt Dan-

Dansk ungdomsmøde i Flensborg.

mark, garanterede en sådan ordning. Der vilde derved blive skabt fuld garanti for fri livsudfoldelse for såvel den tysk-orienterede som den dansk (nordisk)-orienterede del af Sydslesvig. og Sydslesvig vilde i kraft af den position, de skandinaviske folk som kulturfolk indtager også i det tyske folks bevidsthed, kunne gøres til det, det ifølge sin beliggenhed og natur rettelig bør være: et bindeled, en freds- og kulturformidler mellem nord og syd, mellem Norden og Tyskland.

Med eller uden direkte skandinavisk medvirken må imidlertid det sydslesvigske spørgsmål, såvidt det står i vor magt, løses i den antydede retning: Vi gør os indenfor D. N. U.s ledelse ingen illusioner om, at det bliver nogen let opgave — tværtimod, men det er en n ø d v e n d i g opgave, om ikke vort folkelige og nationale liv skal blive mørkelagt og kvalt i gold materialisme og selvtilstrækkelighed.

I det forløbne år har D. N. U.s virksomhed i det væsentlige — samtidig med organisationens udbygning — samlet sig om oplysningsarbejdet og om indsamling og støtte til såvel det humanitære som det kulturelle arbejde i Sydslesvig. Vi har sjældent haft så megen anledning til at takke vore medarbejdere og medlemmer for virksom hjælp paa disse områder som netop i dette år. De følgende tal vil vise det.

Organisationsarbejdet

Det personlige medlemstal har nu overskredet de 40.000, således at organisationen med de kollektivt tilsluttede foreninger tæller langt over 50.000 medlemmer.

Medlemstallet (det personlige) fordeler sig på følgende måde:

Åbenrå amt	ca.	2200
Ålborg amt — nordre kreds	—	625
Ålborg amt — søndre kreds	—	850
Århus amt — nordre kreds	—	1120
Århus amt — søndre kreds	—	800
Bornholm	—	220
Frederiksborg amt	—	825
Haderslev amt	—	4100
Hjørring amt	—	1550
Holbæk amt	—	1000
København	—	3000
Maribo amt — Falster	—	675
Maribo amt — Lolland	—	300
Odense amt	—	1840
Præstø amt	—	450
Randers amt	—	1100
Ribe amt — vestkredsen	—	1020
Ribe amt — østkredsen	—	330
Ringkøbing amt	—	1000
Roskilde amt	—	350
Skanderborg amt	—	1850

Sorø amt	ca.	2215
Svendborg amt	—	3200
Sønderborg amt	—	3000
Thisted amt	—	1500
Tønder amt	—	1800
Vejle amt — østre kreds	—	1535
Vejle amt — vestre kreds	—	200
Vejle amt — søndre kreds	—	500
Viborg amt — Viborg kreds	—	1785
Viborg amt — Salling og Fjends herreder	—	660

Bortset fra enkelte amter, hvor arbejdsforholdene har været særlig vanskelige, har der været fremgang at notere overalt. Men arbejdet herfor har så godt som udelukkende hvilet på vore tillidsmænd. Vi har atter og atter måttet lægge beslag på deres tid og kræfter og er taknemmelige for aldrig at have henvendt os forgæves til dem. Men vi er overbevist om, at ikke så få af vore medlemmer udover at støtte arbejdet med deres kontingent med glæde vil bidrage til yderligere udbygning af forbundet og dets virksomhed **ved hver især at tegne et eller flere nye medlemmer.** Det betyder for den enkelte et forholdsvis ringe arbejde, men vil være en meget følelig aflastning for vore tillidsmænd og en værdifuld og kærkommen støtte for vort arbejde.

Oplysningsarbejdet.

På grund af den sene frigivelse (1. marts 1946) af »Folkunghus« efter den militære beslaglæggelse og Grænsehjemmets stærke optagethed (se side 22) har **kursusvirksomheden** måttet indskrænkes væsentligt. Det har

Dansk barakskole i Tønning.

derfor glædet os meget, at enkelte amter selv har taget initiativet til afholdelse af tillidsmands- og medlemskursus.

Modevirksomheden derimod er blevet yderligere udbygget. Vore rejsesekretærer — medlem af hovedbestyrelsen Chr. Nielsen, Vollerup; højskolelærer Holger Madsen; sekretær Chr. Jensen og fra 1. august d. å. tillige sydslesvigeren, journalist Kai Thiele — har gjort en betydelig indsats, bistået af lokale medarbejdere. Således har f. eks. formanden for Hjørring amt, forstander Frode Nielsen, indenfor sit område talt ved ikke mindre end 50 møder.

Ialt har D.N.U. — alene eller i samarbejde med andre foreninger — afholdt omkring 800 møder — fortrinsvis med Sydslesvig som emne — med ialt ca. 60.000 deltagere.

Den kulturelle og humanitære støttevirksomhed.

Til støtte for det folkelige og nationale arbejde i Nordslesvig er i det forløbne år ydet 24.795,95 kr., hvortil kommer vandrelærerinde-virksomheden med 7584 00 kr. En væsentlig del af disse tilskud er givet til spejder- og FDF-arbejdet samt til almen-kulturelle og idrætslige formål.

Langt den overvejende del af D.N.U.s midler er dog, som naturligt er, anvendt til kulturelt og humanitært arbejde i Sydslesvig. De første måneder af året deltog D.N.U. i den sydslesvigske børnebespisning, hvortil ydedes 10.704 00 kr. Efter aftale med Grænseforeningen deltes senere det humanitære hjælpearbejde til Sydslesvig på den måde, at Grænseforeningen overtog bespisningen og D.N.U. beklædningsspørgsmålet. En indsamling af brugt tøj indbragte omkring 45 000 beklædningsgenstande af forskellig art og forskellig kvalitet. Ved myndighedernes velvilje blev det dog muligt at udvide dette hjælpearbejde til også at omfatte nyt tøj, således at der gennem D.N.U. har kunnet indkøbes til Sydslesvig

ca.	3500	par børnefodtøj
	2236	par drenge- og herrebenklæder
	2331	par drengeskjorter og bluser
	7221	stk. børneundertøj
	4197	par børnestrømper
	6162	par herresokker
	4019	par damestrømper
ialt	29666	nye beklædningsgenstande.

Alle disse ting er sendt til fordelingscentralen i Flensborg, hvorfra de gennem et udvalg, som ledes af pastor Norgaard, kommer til fordeling nu i efteråret, så de kan bidrage til at lindre nøden dernede i den kommende vinter.

Til ungdomsarbejdet i Sydslesvig — dansk ungdomssekretariat i Flensborg, som økonomisk opretholdes af D.N.U., skolevirksomhed, sydslesvigske unges ophold og uddannelse i Danmark m. m. — er desuden ydet 33.103,00 kr.

Ialt andrager D.N.U.s tilskud til det sydslesvigske arbejde fra 5. maj 1945 til 1. september 1946 ialt 134.017,00 kr. (heraf ifølge regnskabet 94.800,62 kr. indenfor det egentlige regnskabsår).

Hvordan disse beløb er kommet til vejr? Ved tilskud og støtte fra forstående landsmænd og velvillige institutioner, men frem for alt ved arbejde, arbejde og atter arbejde fra vore tillidsmænds side. Derfor gentager jeg: **sjældent har vi haft så megen anledning til at takke vore medarbejdere for så virksom hjælp som i det forløbne år, — og denne tak bringer vi herved af et oprigtigt hjerte!**

Københavns-sekretariatet.

Et betydningsfuldt led i organisationsarbejdet var oprettelsen af et særligt Københavns-sekretariat i begyndelsen af indeværende år. Sekretariatet ledes af pastor K. L æ n k h o l m, København, og har til opgave at varetage D. N. U.s forbindelser og arbejdsmuligheder i de andre nordiske lande samt i selve København. Det har ikke blot betydet en væsentlig aflastning for hovedkontoret ved bl. a. at repræsentere D. N. U. under de mange forhandlinger med myndigheder og private institutioner, som arbejdet nødvendiggør, men har tillige skaffet os en række nye, værdifulde forbindelser i Norge og Sverige.

Organisationen har al grund til at takke pastor Lænkholm, hvis administrative dygtighed er kendt fra hans medarbejderskab i Grænserådet for år tilbage, for at han atter har villet stille sine evner og sin tid til rådighed for D. N. U.

Fra et vælgermøde i Nibøl.

På landbrugsstudium ved Flåmdalen.

D. N. U.s Norgesrejser.

Vort håb om i indeværende sommer at kunne gennemføre en række fællesrejser til Norge og Sverige er kun delvis gået i opfyldelse. Valutaforholdene har tvunget os til at give afkald paa Sverigesrejserne, til gengæld har Norgesrejserne været overordentlig vellykkede. Der har været gennemført ialt fire sådanne rejser, tilrettelagt og ledet hhv. af lærer Gunnar Kildegaard, Kolding, og lektor H. H. Misfeldt, Kolding. Tilslutningen var betydelig større end fra først af forudset, således at adskillige har måttet afvises. D. N. U. påtænker derfor næste sommer at arrangere 10—12 Norgesrejser — hvis valutaforholdene gør det muligt, tillige en række rejser til Sverige — af forskellig varighed og mere

Besøg hos sæterjenterne.

eller mindre komfortable. Priserne vil komme til at variere fra 160 kr. til 400 kr. Der vil på en del af disse rejser blive sørget for, at dansk ungdom foruden at få et indtryk af norsk og svensk landskab også får lejlighed til at være sammen med ungdom fra disse lande, f. eks. ved et par dages ophold på en højskole.

For at lette deltagelsen i disse rejser vil der fra efteråret blive oprettet en **D. N. U.-Rejsefond,** hvortil de, der ønsker at spare sammen til en rejse, gennem en sparekasse månedlig kan indsætte et af de pågældende selv fastsat minimumsbeløb. De indsatte beløb forrentes af sparekassen på sædvanlig måde (p. t. 3½ pct.), dog vil til dækning af administrationsomkostninger m. v. blive beregnet ca. 1 pct.

Interesserede kan henvende sig til D. N. U.s kontor eller til lektor H. H. Misfeldt, Dyrehavevej, Kolding.

Nordisk Institut.

I 1941 overflyttedes Nordisk Instituts hovedarkiv-afdeling til København, hvor udklips- og registreringsarbejderne i de forløbne år er blevet varetaget af en kreds af D. N. U.-tillidsmænd under ledelse af skolebestyrer P. M. W. Ryefelt. Det er et overordentlig omfattende og interessant materiale, der her ved ihærdigt arbejde fra medarbejdernes side er skabt til veje; men da en effektiv udnyttelse af dette forudsætter, at der til institutet knyttes en eller anden form for studie- eller kursushjem, og et sådant vanskeligt uden meget store omkostninger vil kunne skabes i København, har D. N. U. ved et landsrådsmøde den 28. Juli vedtaget at flytte institutet til Folkunghus i Gråsten. Her vil i forbindelse med Folkung Skolen, som åbner 1. maj 1947, blive indrettet fore-

Fra D. N. U.s Norgestur. — På en fjeldtop ved Rjukan fjeldstue

løbig et mindre studiehjem, hvor medlemmer af institutet og D. N. U. for kortere eller længere tid under frie studieformer på basis af det foreliggende og stadig voksende materiale kan få lejlighed til at beskæftige sig med nationale og nordiske spørgsmål.

Når til foråret dette nye arbejdsled kan føjes til de øvrige, tilfalder en væsentlig del af æren herfor den kreds af af københavnske medarbejdere, som har bidraget til at skabe det praktiske arbejdsgrundlag herfor.

Fremtidsforpligtelser.

Redaktør Jens Jessen har engang i et brev til sin hustru givet det smukkeste og mest rammende program for et dansk virke i Sydslesvig. Han taler i brevet om et dansk blad i Flensborg, men hvad han skriver herom, gælder ethvert dansk virke dernede. Hans ord lyder med denne lille omskrivning:

> **Kan et dansk virke i Sydslesvig møde med intelligens, med åndelig myndighed, men en ejendommelig dansk og nordisk, i modsætning til tyskheden frisk og levendegørende oplysning og åndsdyrkning, vil det ikke blot styrke de svage og hjælpeløse, men som et tegn, der imødsiges, vil det vække agtsomhed, og denne kan blive til agtelse, og denne kan blive til kærlighed.**

Stående overfor en af de største og mest krævende opgaver, der gennem århundreder er stillet vort folk, må vi gøre os klart, at mindre end det, redaktor Jens Jessen her opstiller som program, ikke kan klare det! Det nytter ikke kun at **håbe og tro på**, at vi kan indfri det; vi skal hver især være besluttede på af yderste evne at efterkomme det, ellers vil vi om tyve eller endnu færre år opleve, at stærkere kræfter river os sejren af hænde. Jeg tænker her ikke på ydre magt, selv om også det naturligvis kan komme til at foreligge, men på den atter og atter i historien og menneskelivet bekræftede lov, at stærke åndelige kræfter og bevægelser næsten altid opstår under lidelse eller kamp. Vi må ikke være blinde for, at den dybe, omend selvforskyldte nod, det tyske folk i dag er stedt i, kan og sandsynligvis vil fremkalde nye åndelige og sociale kræfter og rørelser, som det, vi har at bringe, til enhver tid må kunne måle sig med, ja må kunne overgå, om vor stilling i Sydslesvig fortsat skal udbygges.

Bjørnstjerne Bjørnson har engang sagt: **Så længe der i Slesvig er en levende danskhed, hører det med til Norden.**

Vor opgave er klar: det står til os at sørge for, at der i Sydslesvig til enhver tid er en ikke blot levende, men voksende danskhed, så Slesvig for alle tider må forblive en uløselig del af Norden!

Men vor fremtidsforpligtelse omfatter tillige selve dette Norden.

Vi ved alle, ikke blot fra historien, men af egen erfaring noget om, hvad forsømmelser og mangel på indsats i en sag kan føre til; de nordiske folk har hver især dyrt måttet betale for, at de i fredens dage forsømte at skabe den enhed, det forpligtende fællesskab, der ene kunde have sikret dem mod trusler og angreb udefra. Måtte vi have lært tilstrækkeligt deraf; måtte den væren—sig—selv—nok tilstand nu være overstået, så vi kan forene

vore åndelige og materielle kræfter til at skabe en for os alle mere betryggende og fremgangsrig fremtid!

Dette kommer ikke af sig selv. Først når tilstrækkelig mange med tilstrækkelig beslutsomhed og energi går ind for løsningen af denne store opgave, vil den blive løst. Først når vi alle hver især, hvor i verden vi færdes, i vor færd og handlen er virksomme og værdige talsmænd for Nordens sag, vil den kunne føres til sejr.

P. Marcussen.

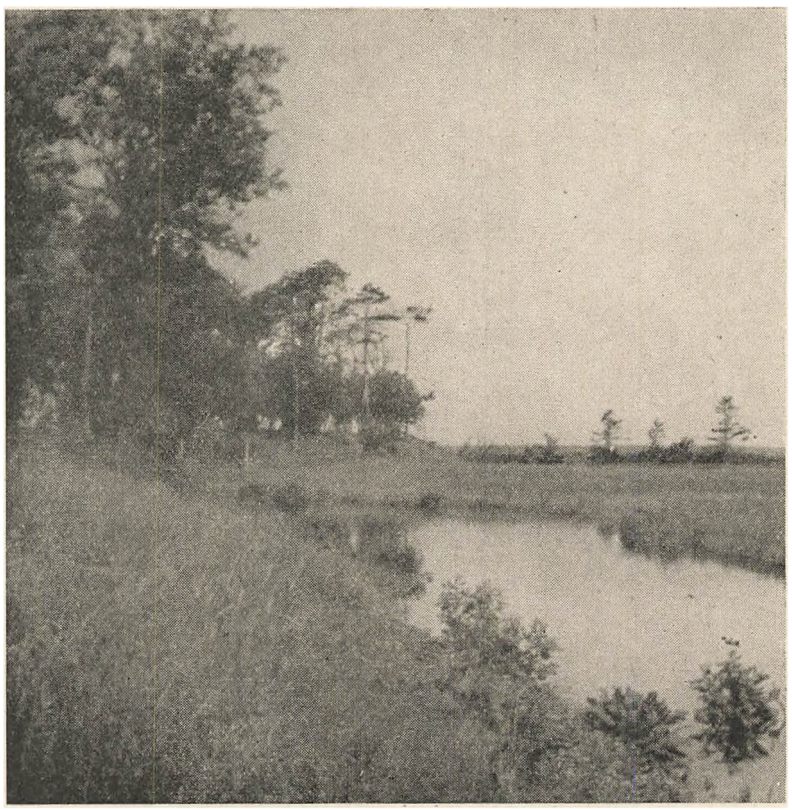

Grænsehjemmets foredragssal.

D. N. U.s Vandre- og Lejrskolehjem

Af Chr. Petersen

Vi, der har hjemme mellem Østlandets Dal og Bakker fagre, er tit tilbøjelige til at afvise den flade Vesteregn som et tomt og kedeligt Øde, man helst skal undgaa. Men det er ganske forkert. Fladt er her, og ensomt kan der være. Men ellers har da ogsaa Vesteregnen sin Charme. Selv i det afsides Burkal Sogn med de vidtstrakte og ikke alt for fede Marker er der smukt en Dag i August. Aaen baner sig sin Vej i brede Baand. som Sølvbroderi i græsgrønt Klæde. Der er magre Græsmarker, der er ogsaa Hede, men der er frem for alt store brede Enge, og de kan være kønne en Sommerdag. Der er Pletter, som nu her omkring Jyndevad, af ligefrem henrivende Idyl. Saa for Naturens Skyld skal man bare ikke forsmaa Vesteregnen. Østkystboerne trænger til engang imellem at blive stillet Ansigt til Ansigt med denne mærkelige Blanding af Barskhed og Rigdom, som præger Tingene herude, og som forøvrigt er karakteristiske ikke alene for Naturen, men og-

Engparti fra Jyndevad.

saa for Folkesind og Livsvilkaar, for Kampen for Tilværelsen, men ogsaa for Kampen om Danskhed og Folkelighed.

Dette sidste gælder i særlig Grad hele det Omraade, man i daglig Tale plejer at kalde den truede Firkant. det vil sige det Omraade ved Grænsen, hvor Danskheden fra gammel Tid var svag og overladt til sig selv og derfor saa meget mere udsat for det Pres, man satte ind med fra den anden Side for at vinde frem der, hvor Gærdet var lavest. Det var hernede Tyskheden fra midt i 20erne satte haardt ind med rige Midler til Skole-, Ungdoms- og Foreningsarbejde af enhver tænkelig Art for slet ikke at tale om den Vogelgesangske Jordkamp, der her havde et af sine vigtigste Arbejdsfelter.

Det haardt tiltrængte Modstød fra dansk Side lod vente længe paa sig. Men det kom. Skoleforeningen tog fat, og Sprogforeningen øvede en værdifuld Indsats ved Oprettelsen af danske Forsamlingshuse. der med Aarene skød op som en sammenhængende Forsvarskæde fra Øst til Vest. Afdøde Direktør H a m m e r i c h organiserede Danske Samfund, der fik deres Start i disse Egne. Men det var ogsaa paa høje Tid. I Begyndelsen af 30erne var Stillingen den, at Ungdommen fra de danske Hjem dernede saa smaat begyndte at forlade Egnen. Tyskerne ejede Jorden og Midlerne til kulturelt og folkeligt Arbejde. Mulighederne for dansk Udfoldelse blev mindre og mindre.

**

Paa denne Baggrund var det, at ogsaa Dansk-Nordisk Ungdomsforbund (Det unge Grænseværn) i Aarene efter 1933 tog et Arbejde op i de truede Egne ved Sydgrænsen, først og fremmest til Støtte for Ungdomsarbejdet.

Paa Vagt ved Grænsen (Lille Jyndevad).

Det er et betydeligt Beløb, der er anvendt til dette Arbejde i Aarenes Løb. I de forste 10 Aar af Foreningens Virke var der ydet op imod 500.000 Kr. til Grænsearbejde i Nordslesvig, og heraf er Hovedparten sat ind i de egentlige Grænseegne.

Men foruden den direkte økonomiske Indsats blev der optaget et Arbejde paa længere Sigt. En Kæde af danske Udfaldsporte blev dannet som en Forpostlinje tværs igennem Landsdelen, fra Graasten i Øst og Vandrelærerinde Anna Jørgensens Gerning i det sydvestlige Aabenraa Amt, over Kollund (Grænsehjemmet) og »Jyndevadhus« til Rudbøl længst imod Vest. Disse tre Vandre- og Lejrskolehjem, som ejes af Dansk-Nordisk Ungdomsforbund, har udført og udfører fremdeles en Virksomhed af stor Betydning for Danskheden i disse Egne.

Thi foruden at være Vandre-, Lejrskole og Studiehjem, blev de Samlingssteder for Egnens danske Befolkning. De blev paa mangfoldig Vis Hjælpekilder af stor Værdi derved, at Hjemmenes Ledere og deres Medhjælpere Aaret rundt tog aktivt Del i Ungdomsarbejdet ude omkring, idet de ledede Gymnastik, Folkedans, Sløjd, Husflid, Haandgerning og hvad andet Arbejde, der nu maatte i Gang til Fremme af Ungdomssagen.

Men ikke mindre værdifuld har den egentlige Vandre- og Lejrskole-Virksomhed været. Der blev i Kraft af dette Virke aabnet Adgang til hidtil næsten utilgængelige Egne for dansk Ungdom fra alle Dele af Landet, et Tilbud, der forøvrigt er gjort flittigt Brug af gennem Aarene.

Nogle Tal kan belyse det. Da Resultatet af D. N. U.s første 10 Aars Virksomhed blev gjort op, havde Grænsehjemmet i Kollund haft ca. 55.000 Overnatninger, Rudbøl ca. 5.200 og »Jyndevadhus«, der er det sidst oprettede, ca. 2.000. Ved sidste Regnskabsaars Slutning havde Vandrehjemmene tilsammen haft 75.000 Overnatninger. Det siger dog noget om Besøg i Grænseegnene.

**

Men vil man have noget ud af Tallene fra Vandrehjemmene, maa man se dem paa en større Baggrund, i Relation til det, som er Formaalet: Vækkelse til Forstaaelse af den danske Sag, og derigennem Tilslutning til Arbejdet, øget Styrke og Kraft til Opgavernes Losning. Intet er i den Grad egnet til at skabe Forstaaelse end dette, at man paa Stedet oplever, hvad det drejer sig om. Her har D. N. U.s Vandre- og Lejrskolehjem maaske til syvende og sidst haft deres allerstørste Betydning.

De Tusinder af Unge fra alle Egne af Landet — og Sydslesvig med for Resten — der har gæstet Hjemmene, enten som Vandrere eller som Lejrskolefolk, alle har de paa en eller anden Maade oplevet Sønderjylland. Derved, at de Unge har faaet Lejlighed til at dvæle paa Stedet, genopfriske Historien under Virkelighedens Former, derved. at de har mødt Brydningerne, Livet som det leves, Problemerne, som de stilles, har mødt Modsætninger af kulturel og national Art, danske Mennesker og danske Sind i Kampstilling overfor det Fremmede — ved Oplevelser af den Art, er der hos mangfoldige skabt en Forstaaelse til Berigelse for dem selv, men ogsaa med Mulighed for at vække andre i de Kredse, hvor alle disse Unge hver for sig siden har faaet deres Gerning.

Et enkelt Eksempel vil kunne tjene til Belysning af Oplevelsens Betydning. En ung Gymnasiast skrev engang efter et Ophold paa Grænsehjemmet i Kollund:

> Den Tur, vi havde til Sønderjylland, har sandelig givet os et Indtryk af Grænsespørgsmaalet og den Kamp, der føres om det. Vi kom derned lidt blaserte overfor de saakaldte »nationale Problemer«. Men da vi kom til Grænsen, lærte vi, for jeg kan roligt tage alle mine Kammerater med, at der endnu findes et dansk Sind og en dansk Sag. Den Slags glemmer man saa let, naar man gaar rundt i en By, der ligger saa uendelig langt fra fremmed Indflydelse og Kultur. Og en Ting til lærte vi, som vi heller ikke havde vidst, at Sønderjyllandssagen er upolitisk. Vi lærte, at det her drejede sig om Mennesker — —«

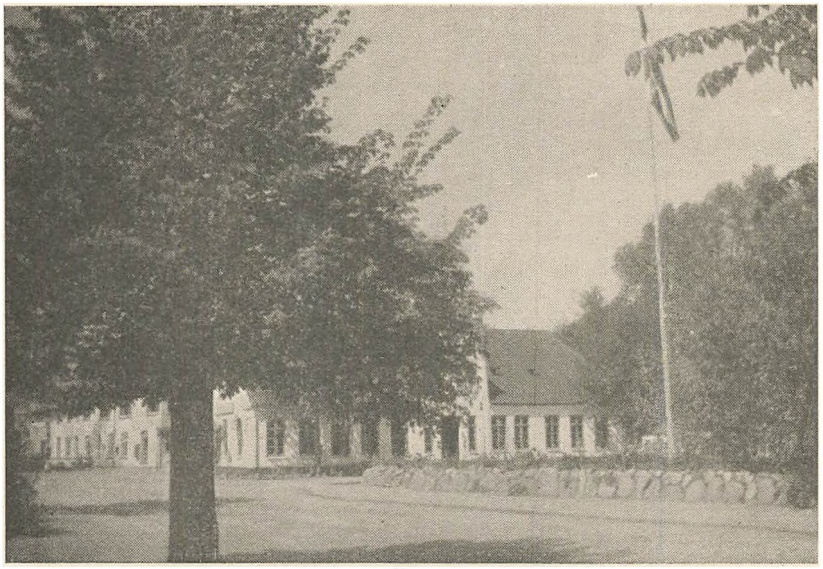
Ingen kan være i Tvivl om, at det er en god Opdagelse, denne unge Mand har gjort. Det drejer sig om Mennesker! Ikke om et eller andet Anliggende, men om en Sag. der angaar alle Danske.

Og for nu at lodde Dybden og Værdien kan vi jo saa et Øjeblik tænke tilbage paa Tallet: 75.000! Der er ingen Tvivl om, at Grænsehjemmene hører til de mest betydningsfulde Arbejdsredskaber, D. N. U. raader over.

Men foruden dette, at Hjemmene var Samlingsplads for de Unge nordfra, var de ogsaa i udstrakt Grad Udgangspunkt for Unge hernede fra, som drog nordpaa. Herfra organiseredes Cykleture, Udflugter og Fællesrejser til det gamle Land, til Sydslesvig og til Norge. En Vekselvirkning kom i Stand, som knyttede Baand og som skabte Kontakt af Betydning for mere end det, der hører bare Dagen og Vejen til.

Sydslesvigsk Lejrskole paa Grænsehjemmet.

Jyndevadhus set fra Hovedvejen.

I Krigens Tid har Grænsehjemmene kun delvis kunnet rogte de Opgaver, som var dem betroet. Forholdene forte med sig, at Vandre- og Lejrskolevirksomheden reduceredes stærkt. Lidt var der dog stadigvæk, men i lange Perioder maatte man lukke helt, fordi den tyske Værnemagt lagde Beslag paa Bygningerne.

Det kan Bestyrerinden af »Jyndevadhus«, Frk. S o l v e i g R e f s l u n d fra Bovlund, tale med om. Hun overtog Ledelsen i 1943, og hun havde den tvivlsomme Ære at have tysk Militær boende lige til Kapitulationen. Alt var taget i Brug. Selv blev hun tilsidst trængt op i et Hjorne, dvs. til et lille Værelse i sin egen Lejlighed. Først den 7. Maj rykkede Tyskerne ud. Da havde de flaget paa Halv i tre Dage af Sorg over Hitlers Heltedød. Derefter rykkede Frihedskæmperne ind, og Dannebrog gik igen til Tops paa sin gamle Plads. Siden, da Brigaden overtog Grænsebevogtningen, havde den Kontorer og Telefonvagt i Bygningen, og da endelig det danske Militær overtog Tjenesten ved Grænsen, havde ogsaa det Raadighed over Lokalerne. Helt frigivet til eget Brug blev Ejendommen først den 17. Maj i Aar.

Det er klart, at alt dette vanskeliggjorde Arbejdet den første Sommer efter Befrielsen. Alligevel havde »Jyndevadhus« 600 Overnatninger i 1945. Og nu staar Dørene altsaa igen vidaabne for saavel Vandrere som Lejrskolefolk. Og de udebliver ikke. I den forløbne Del af indeværende Sæson har der været 400 Vandrere, men desuden et meget talrigt Foreningsbesog, fortrinsvis saadanne, som tager ind paa Forsogsstationen for derefter at gøre Ophold i »Jyndevadhus«. Af Gæster af den Art, der er noget helt nyt for Egnen var der alene i Juli Maaned ikke mindre end 1320. Hertil kommer

almindelige Restaurationsgæster 3—400 og dertil 10—12 Pensionærer, saa der er nok at tage Vare paa.

I sidste og indeværende Sommer har der været Lejrskoler fra Jaruplund og Duborgskolen paa hhv. 16 og 21 Deltagere paa 14 Dages Ophold.

Selvom det egentlige Foreningsarbejde foregaar i Forsamlingshuset, er »Jyndevadhus« og dets Ledelse ikke uden Forbindelse med det lokale folkelige Arbejde. I Samarbejde med Dansk Forening arrangeres der Ungdomsaftener med Fælleslæsning, Oplæsning, Folkedans med et Deltagerantal, der i Reglen varierer fra 18 til 25. Dilettantkomedie er et betydeligt Led i Arbejdet og samler meget stor Tilslutning. Det hænder, at Soldater, som ligger i Kvarter paa Egnen, indfinder sig til disse Moder. Nu og da arrangeres ogsaa særlige Sammenkomster for Militæret.

Frk. Refslunds Arbejdsmark er imidlertid ikke begrænset til Jyndevad alene. Om Vinteren leder hun Gymnastik og Folkedans over et betydeligt Omraade. Hun kommer til Sofiedal, til Rens, til Tinglev, ja, saa langt som til Bjerndrup ved Kliplev. Holdene, hun saaledes arbejder med en Vinter igennem, udgør sammenlagt omkring 200 Gymnaster foruden Børnene, af hvilke der er mange.

I Krigsaarene var denne Gren af Virksomheden tit uhyre besværlig. Den eneste Transportmulighed var Cyklen, der dog efterhaanden blev temmelig medtaget. Der var 10 km til Tinglev og 18 til Bjerndrup. Den halve Vej maatte hun mange Gange tilbagelægge til Fods, desformedelst Punkteringer satte en Stopper for Korslen.

Jo, det kunde være anstrengende Vinterdage, siger Frk. Refslund, men dejligt var det alligevel! Der var Sammenhold og Liv over Arbejdet.

Den Tid er forlængst forbi, da Jyndevad horte til de ode, afsides Egne. Som det vil ses af Tallene, er den østlige Del af Burkal Sogn et yndet og meget sogt Sted, hvortil den af Forstander H e i c k saa dygtigt drevne Forsøgsstation i meget væsentlig Grad bidrager. Der kommer Gæster fra alle Egne af Landet, lige fra Ringkøbing til Samsø. Men ogsaa Turisterne finder efterhaanden Vej til Jyndevad. Der er i dette Øjemed enkelte Senge til Raadighed i »Jyndevadhus«. For Vandrerne er der 36 Kojer ialt. I Sommer har der været baade norske, svenske og svejtsiske Gæster i »Jyndevadhus«. Og det fremgaar af Fremmedbogen, at der den 13. Maj 1945 var to russiske Officerer paa Besøg, og at man den 16. Maj samme Aar modtog de første engelske Gæster.

Rudbøl, den gamle By ved det gamle Havdige, blev trukket frem i Historiens Lys ved Genforeningen og vandt da europæisk Berømmelse i Kraft af en særdeles ejendommelig Grænseregulering. Ved den blev som bekendt en Gades ene Husrække i Tyskland, den anden i Danmark, medens Grænselinjen blev trukket lige midt ned ad Gaden. Det blev til en Turistattraktion i den helt store Form, efter som dette, at staa midt i Byen med det ene Ben i det ene og det andet i det andet Land, ikke var at opnaa ved nogen anden Grænse.

Nu er Glansen imidlertid ved at gaa af Attraktionen. Dels har Grænse-

Sydslesvigsk Lejrskole i Rudbøl.

interesserne faaet en anden Retning, dels umuliggør de militære Bevogtninger den tidligere saa eftertragtede Sport. Der er lukket for Adgang til Grænsefænomenet i Rudbøl.

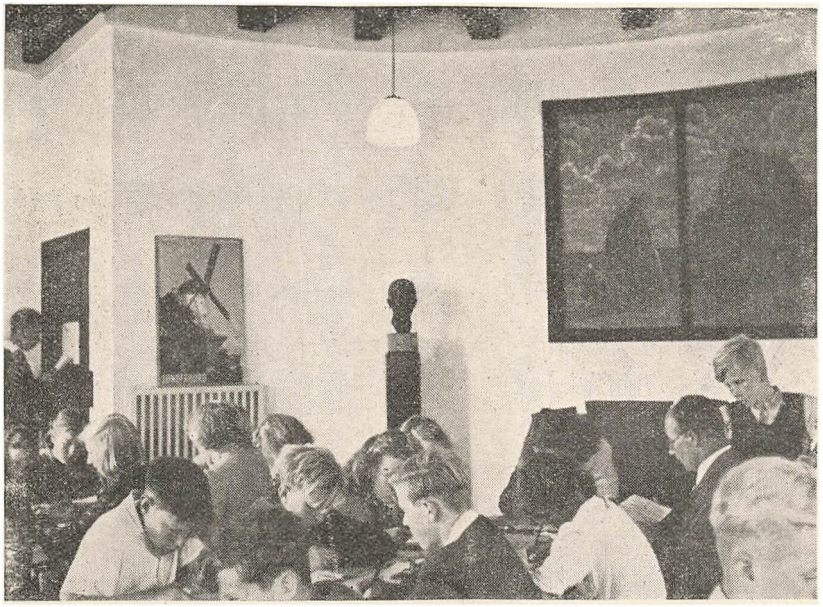
Det synes derfor, som om Rudbøl efter Befrielsen er rykket noget tilbage fra Vandrernes og Turisternes almindelige Rute. Og det er i Grunden Synd, for Stedet er et Besøg værd ogsaa uden Mulighed for Adgang til Grænsestenen i Gaden. I Rudbøl befinder man sig »paa den yderste Kant af Dannemarks Rige det gæve«, et ejendommeligt Hjørne, hvor Dansk og Tysk mødes under særegne Forhold. Viddernes Uendelighed, forblæste Træer og forkrøblet Buskads, Naturen, paa en Gang barsk og storslaaet, gør et stærkt Indtryk paa den Fremmede. Og selvom man maaske nok føler sig en Smule beklemt ved Tanken om Hverdagsliv i disse Egne, maa man alligevel give Egeberg-Jensen Ret:

Hvem kan glemme Fugletrækket
over Rudbøl Sø og Dige — —

Kommer man til Rudbøl, skal man ikke forsømme Lejligheden til at se indenfor i Vandrehjemmet, hvor Frk. V a l b o r g B o e s e n residerer. Det er nok Vandre- og Lejrskolehjem, den vestligste af D. N. U.s Bastioner, men det er meget mere end det. Det er Centret for dansk Virke indenfor det lille afsides Samfund.

Hjemmet erhvervedes i 1935, og det har siden da haft omkring 5.500 Overnatninger. Lejrskoler iberegnet. Det har haft sine Vanskeligheder under Krigen, især Foraaret 1945, da tyske Flygtninge oversvømmede Landet. De fandt ogsaa Vej til det afsides Rudbøl.

For det danske Arbejde paa Egnen er Vandrehjemmets store Stue baade Forsamlings- og Kirkesal samt Bibliotek. I den ene Ende af Salen kan tillige

Duborg-Skolens Lejrskole paa Grænsehjemmet.

monteres en lille Scene, og her opføres ved festlige Lejligheder Dilettantkomedie, Tableauer m. m. I denne Stue samles de Unge desuden til Gymnastik og Folkedans, Syning og Vævning. Til almindelige Mødeaftener kan man samle 30—40 Mennesker. Ved mere muntre Sammenkomster, som Dilettantkomedie, er der til Tider 70—80, men saa er der ogsaa stuvende fuldt Hus.

En Gang om Ugen samler Frk. Boesen Konerne fra Byen til Haandgerning og Højtlæsning, en Form for Sammenkomster, som har vundet megen Forstaaelse, og hvortil ganske stille og naturligt er mødt ogsaa Deltagere fra den anden Lejr. Der øves lidt Sang ved samme Lejlighed.

Gudstjenesterne forrettes i Reglen af Pastor N. P. Nielsen, Højer, og de foregaar en Gang om Maaneden. Fornylig blev der ved Gudstjenesten foretaget en Barnedaab fra et Hjem, som ikke hidtil har hørt til de danske Kredse.

Et Arbejde udføres her i Rudbøl Vandrehjem i Stilhed og ofte under smaa Forhold, men ikke desto mindre et Arbejde af stor Værdi.

For Vandrerne er der 20 Sengepladser i Hjemmet. Første Sommer efter Befrielsen var der 4-500 Overnatninger, iberegnet Lejrskolerne. I Sommer har Besoget derimod ikke været saa stort, hidtil var der kun godt 250 Overnatninger. Tallet vil dog stige en Del, inden Sæsonen slutter, idet flere Lejrskoler, saaledes fra Fredericia, har meldt deres Ankomst til Rudbøl.

Grænsehjemmet i Kollund er det største og vel sagtens ogsaa det mest kendte af D. N. U.s Vandre- og Lejrskolehjem. Det blev opført i Aarene

1934 og 1936 og kostede ca. 100.000 Kr. Det har foruden Opholdsstue. Foredragssal og Spisestue 8 Kojerum med hver 8 faste Køjer, 2 Sovesale med 74 Sovepladser, 4 Lofsværelser med Plads til 15 Senge, 2 Baderum og Lejlighed til Lederen Frk. Ragnhild Fredslund fra Branderup.

»Grænsehjemmet«s smukke Beliggenhed ned til Flensborg Fjord med Udsigt til Angel og saa at sige lige ind i Flensborg By gør, at det i særlig Grad er søgt af Vandrere. I Krigsaarene var det beslaglagt af den tyske Værnemagt. I 1944 kom der et Hold større tyske Drenge, som blev uddannet til at betjene Antiluftskyts. Fra Januar 1945 og til henimod 1. April var der Holstenere, som var sendt herop til Gravning af Pansergrave, og derefter kom der Marinesoldater, som boede paa »Grænsehjemmet« indtil 5. Maj. Fra 8. Maj til 10. Juli 1945 havde Brigaden til Huse i Hjemmet.

»Grænsehjemmet«s Overnatningstal er saa langt de største. Højeste Tal for et enkelt Aar var 9000 men man venter at slaa Rekorden i Aar med i hvert Fald 10 000. Allerede indtil 31. Juli var der 6 500, og der har været mange siden og ventes flere. I Tiden fra 4. August til 1. November i Fjor, altsaa den første Sæson efter Befrielsen, var der 2847 Overnatninger.

»Grænsehjemmet benyttes i udstrakt Grad til Afholdelse af Kursus, Stævner og Sommerlejre, ikke blot for D. N. U.s egne Organisationer, men for Foreninger og Institutioner fra mange Egne af Landet, ved Lejlighed ogsaa fra Sverige og Norge.

Lejrskoler fra det gamle Land og fra Sydslesvig har i de forløbne Aar i stort Tal holdt til paa »Grænsehjemmet«.

Det er saaledes mange forskellige Mennesker, Frk. Fredslund kommer i Berøring med Sommeren igennem, og det kan derfor være Grund til at spørge hende, om der er nogen Forandring at mærke paa Vandrerne nu, de igen begynder at indfinde sig i større Flokke.

— Jeg synes Vandrerne er blevet mere fordringsfulde. Man møder ofte en Type af Vandrere, der synes at forveksle Vandrehjemmet med Hotel og Hotelbetjening. Og det er kedeligt fordi det ikke fører til den hyggelige og mere intime Forbindelse, vi kendte før Krigen!

— Findes der da ingen flinke Vandrere?

— Jo, heldigvis da, Masser.

— Spores der andre Forandringer hos vor Tids Vandrere?

— Det er mit Indtryk at man møder større Alvor end tidligere. Men det ligger maaske i Tiden og de Oplevelser, der ligger bag. Man mærker det f. Eks. paa Vandrernes Sange. De mere letkøbte er ikke saa udprægede, synes i hvert Fald ikke at blive anvendt saa ofte som før i Tiden.

— Hvem er talrigest, mandlige eller kvindelige Vandrere?

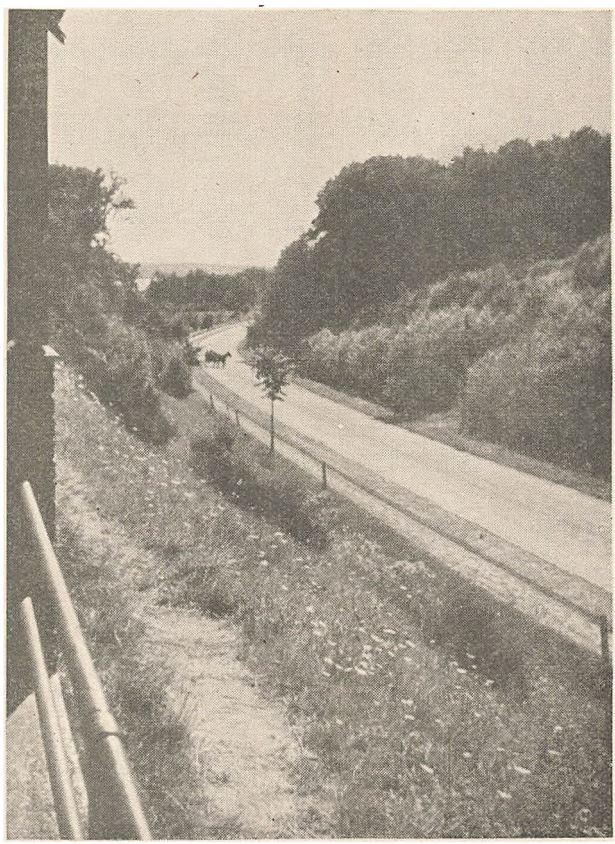
— Det kan omtrent gaa lige op; gaar vi Tallene igennem er der ikke stor Forskel. For Resten er de fleste Vandrere cyklende. — I Krigens Aar var det mest sønderjydske Vandrere, der besøgte os. Men nu kommer de igen langvejs fra. Der er mange Københavnere og mange Nordmænd hvoraf der har været et halvt Hundrede i Sommer. Der kommer ogsaa Svenskere, men ikke ret mange. Vi har haft enkelte Svejtsere og nogle faa engelske Vandrere.

— Hvor ligger Aldersgrænsen for Vandrere?

— Der er ingen. Ungdommen er selvfølgelig i overvældende Flertal, men vi har ellers haft Vandrere her paa »Grænsehjemmet« paa baade 50 og 60 Aar!

Foruden at tage imod Lejrskoleborn, har »Grænsehjemmet« i Aarene fra 1941-1946 hvert Aar taget imod alle Børnehavebørnene fra Sydslesvig. De var i Alderen fra 2—6 Aar og var D. N. U.s Gæster paa »Grænsehjemmet« en Maanedstid hvert Aar under Ledelse af Børnehavelærerinderne dernede fra.

Ogsaa Frk. Fredslund deltager om Vinteren i anden Virksomhed omkring paa Egnen, idet hun navnlig har forestaaet Kjolesyningskursus for Husmødre i Faarhus, Frøslev, Bov, Kollund. Krusaa, Vilsbæk og Hokkerup.

Fjordvejen set fra Grænsehjemmet.

INDTÆGTER:

	Kr. Øre	Kr. Øre
Beholdning		53 654,67
Reservefond		14 326,45
Annette Jensens Mindelegat		26 432 45
Kontingent:		
Enkelte Medlemmer	57 942,94	
Foreninger	1 197.80	59 140,74
Bidrag		98 469,73
Bidrag til Nordisk Hjælpefond		85 303,38
Salg af Emblemer		1 059 00
Salg af forsk. Tryksager		232,10
Renter		1 922,02
Forpagtningsafgift		1 948,00
Overskud ved Dybbøl Stævnet		6 516,17
Forskellige Indtægter		135,03
		349 139,74

Foranstaaende Regnskab er revideret med Bøger og Bilag og Beholdningernes Tilstedeværelse er konstateret.

Sønderborg, den 24. Juli 1946.

P. Falkenberg. **Detlef Clausen.**

UDGIFTER:

	Kr. Øre	Kr. Øre
Grænsearbejdet:		
Sydslesvig	94 800 62	
Nordslesvig	24 795,95	
Vandrelærervirksomhed	7 485,00	
Grænsepolitisk Oplysning og Organisation	1 517 27	
Studiekreds og Arkiv	548,58	
Bogen om Sydslesvig	8 400,00	137 547 42
Grænsekontoret:		
Kontorhjælp	7 630,00	
Kontorhold	3 384,56	
Porto, Fragt og Telefon	3 550,79	
Tryksager	3 625 93	18 191,28
Vandrehjemmene:		
St. Jyndevad (Installl. af Centralvarme m. m. og Istandsættelse efter militær Beslaglæggelse)	6 082,10	
Rudbøl	82,21	
Kohagen og Grænsehjemmet (Istandsættelse efter militær Beslaglæggelse	5 239,84	11 404 15
Nationalt Oplysnings- og Organisationsarbejde:		
Kursus og Møder m. m.	11 472,80	
Aarsskrift, Medlemskort	14 800 28	
Maanedsmeddelelser	5 500 00	31 773 08
Fremme af nordisk Samarbejde:		
Studie-, Presse- og Arkivvirksomhed	11 927,98	
Tilskud til Norge	8 852 59	
Tilskud til Finland	1 211 00	21 991,57
Emblemer		990,00
Forskellige Udgifter		1 777,97
Overført til Reservefonden		4 120,00
Legatkapital		26 432,45
Reservefond		14 326,45
Beholdninger: D. N. U.	41 624 82	
Nordisk Hjælpefond	38 960,55	80 585,37
		349 139,74

Sønderborg, den 27. Maj 1946.

Müller-Kristiansen.

Godkendt af D.N.U.s Landsraad den 27. 7. 46.

P. Marcussen.

Nordisk Sambo

De første nordiske Gæster i D. N. U.s Feriehjem ved Flensborg Fjord

Af Redaktør J. BOGENSEE

I 1940 overtog D. N. U. som Arv efter afdøde Direktør for Sonderjydsk Hypoteklaanefond Martin Hammerich hans to Ejendomme paa Kohagen ved Flensborg Fjord, en Landbrugsejendom med 13,5 Hektar Jord og en Sommerbolig. I sit Testamente havde Direktør Hammerich bestemt, at Ejendommene skulde anvendes i den danske Grænsesags og Nordens Tjeneste, bl. a. som Bolig for »skandinaviske Digtere eller andre Kunstnere, for hvem en gratis Sommerbolig er af Værdi«. I 1942 erhvervede D. N. U. yderligere for egen Regning en imellem de nævnte Ejendomme beliggende Villa, tilhørende fhv. Bankdirektør Lenschau, som det var Meningen i Forbindelse med Martin Hammerichs Legat at omdanne til et »Nordisk Feriehjem«. Under Krigen maatte Planen foreløbig skrinlægges, men nu tillader Forholdene endelig at man optager Hammerichs Tanke til Virkeliggørelse.

I denne Sommer allerede har en Kreds af nordiske Kvinder haft deres Hjem paa Kohagen, og dermed er Tanken om et »Nordisk Feriehjem« ved Flensborg Fjord begyndt at tage Form. Initiativet til dette Aars Ferieophold for nordiske Kvinder er udgaaet fra Fru Else Wolf, Enke efter Apoteker Wolf, Gentofte, og Frk. Gunvor Norrman, en svensk Sooffiersdatter og Landhusholdningslærerinde fra Blekinge. Fru Wolfs Slægt har fra gammel Tid haft Tilknytning til Sønderjylland, og hendes Søn, Politi-

Nordisk Sambo. - Eftermiddagste paa Terrassen.

fuldmægtig cand. jur. Preben Wolf, er gift med en Datter af Konsul Kresten Hansen i Aabenraa, altsaa en Datterdatter af H. P. Hanssen. Under et Besog hos Konsul Hansen kom Fru Wolf og Frk. Norrman i Forbindelse med D. N. U. og lejede af det Huset paa Kohagen, som de nu kalder »Nordisk Sambo«.

Under en Samtale i Husets hyggelige Dagligstue fortæller Fru Wolf og Frk. Norrman om, hvordan Tanken opstod her at samle nordiske Kvinder i et Feriehjem. Vi var nogle danske Kvinder i Sverige. fortæller Fru Wolf, som kom sammen med en Kreds svenske Kvinder, der levede paa samme Maade, som vi lever her, og der lærte vi at forstaa Betydningen af et Fællesskab i det daglige Arbejde og et Samliv efter de kristne Grundsætninger. Vort Formaal her er ogsaa at se den kristne Kvindes Ansvar i den Tid, vi lever i. Der er saa mange Misforstaaelser Mennesker og Landene imellem, som sikkert kunde fjernes, naar vi kom sammen. Det er denne Erkendelse, der har ført os sammen, og saa har det jo ligeledes sin Betydning for Nordmænd og Svenskere, at de faar Lejlighed til her i Sønderjylland at leve sig ind i et Grænselands Atmosfære. For os Danske har det været en Glæde, at kunne byde vore nordiske Gæster Velkommen i en saa smuk Del af Danmark. Svenskerne er kommet til os med Sang. De havde mange smukke Stemmer og var glade for at lære vore Sange. De har spurgt os, hvordan det kunde være, at vi havde saa mange dejlige Fædrelandssange, og vi har forforklaret dem det netop paa Baggrund af Sønderjyllands Historie. Vi har i det hele taget fortalt dem meget om Sønderjyllands og Danmarks Historie, om alt det, der vaagnede i det danske Folk efter Stavnsbaandets Løsning, i Grundtvigs Tid og nu under den sidste Krig, saa vi ligesom har givet

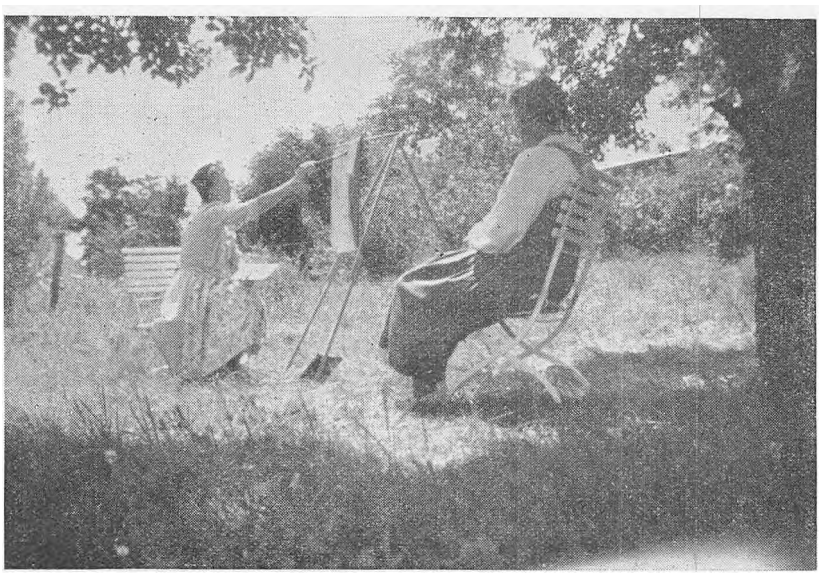

Teselskabet paa nærmere Hold.

dem Baggrunden for vort Aandsliv helt op til i Dag. Her har været en Del svenske Lærerinder, og det har ganske afgjort betydet noget for dem at se de historiske Steder her, og at alt ligesom er blevet levende for dem, saa de kan fortælle Børnene det paa en ganske anden Maade, naar de nu er kommet hjem. Vi har ogsaa haft Kunstnere, og nogle af de yngre har aflagt Besøg i de danske Landbohjem her paa Egnen. Blandt vore Gæster var bl. a. ogsaa en Hjemmesøster fra Sverige, der glædede sig meget til at komme hjem for at fortælle de svenske Husmødre, hvor smukke og hyggelige Hjemmene er her paa Landet.

Dette understreges yderligere af Frk. Gunvor Norrman, der paa klangfuldt Svensk forklarer, at dette Arbejdes bærende Idé er Tanken gennem Samarbejde og Samliv at naa frem til større Ansvarsfølelse overfor det enkelte Menneske og den Tid, vi lever i. Hun kom til København i September ifjor og søgte Forbindelse med danske Kvinder, der tænkte og følte som hun selv. Under Samarbejdet med Fru Wolf og en Del andre danske Kvinder gik det op for hende, at det samtidig ogsaa var et nordisk Samarbejde, og det har hun været glad for. Man har været særlig taknemlig for at faa Lov til at bo netop i D. N. U.s Feriehjem og hernede i Sønderjylland.

Livet i »Nordisk Sambo« former sig iøvrigt paa den Maade, at alle deltager i Dagens forefaldende Arbejde. Man har ingen bestemt Ledelse eller fast ansat Økonom. Hver Morgen drøfter man, hvad der skal kobes ind og hvordan Dagen skal gaa. Der er heller ikke fastsat nogen bestemt Pensionspris. Enhver giver til Husholdningen, hvad hun føler er rigtigt, og Indskudene retter sig iøvrigt efter de enkeltes Formueomstændigheder. De mere

Idyl fra Haven. Kunsten dyrkes.

velhavende giver mest. Siden Juni Maaned har Huset haft ca. 40 Gæster. Deraf var Halvdelen Danske og Resten fra de andre nordiske Lande. Svenskerne stillede det storste Kontingent, medens der kun var én Dame fra Finland. De andre kunde ikke faa Visum. Men Huset holdes aabent til sent paa Efteraaret, og i den Tid regner man med at naa op paa ca. 70-80 Gæster ialt. Inden de første svenske Gæster rejste hjem, skrev de følgende Takkesang, der viser, hvilke Indtryk de tog med sig hjem:

Vi från Sverige så gärna vill framföra
vårt tack för vad vi lära fått.
Vi om Slesvigs historia fått höra
vi er kamp nu mera helt förstått,
vi som skyddats från strid,
i den hårdaste tid,
vill ej slumra i Törnerosa — frid.

Hit haver vor resa vi fått ställa,
för att riktigt får klart för vår själ,
vad som kampen egentligen skal gälla,
vilket mål vi har för Nordens väl.
Nu vi klarligt förstår,
at vor frontlinje går,
genom hjärtat — — så kampen den är svår.

Skall en enhet vi bliva uti Norden,
samarbete det fordras av oss här.
Skall ett budskap vi ha för hela jorden,
är det viktigt, att vi den läxen lär:
Att i Nordisk Sambo
är det kärlek och tro,
dock det enda, som bygger säker bro.

Efter Samtalen med Fru Wolf og Frk. Norrman fik jeg Lov til at se Huset, som foruden to Opholdsstuer og en Hal rummer flere hyggelige Gæsteværelser. Og saa har man den solbeskinnede Terrasse foran Hoveddoren. Man har i den korte Tid formaaet at give Huset sit eget hyggelige Præg. En svensk Gæst har skænket det lille Kvindesamfund en Del Mobler og paa Væggene hænger Malerier af de Kunstnere, der har været blandt Husets første Gæster, og flere vil komme til. Det hele er ved at tage Form, saaledes som den afdode sønderjydske Fører havde tænkt sig det, da han testamenterede sin Ejendom til dette Formaal.

D. N. U.s Hovedstyrelse

Forretningsudvalget:

P. Marcussen, Gråsten — Formand.

Bankprokurist *Müller-Kristiansen*, Sønderborg — Næstformand, Kasserer.

Bankdirektør *A. Buch*, Andelsbanken, Haderslev.

Pastor *Fredslund Andersen*, Gern.

Pastor *Kai Lænkholm*, Ole Borchsvej 15, København.

Øvrige Styrelse:

Gdr. *Ernst Christensen*, Asserballe, pr. Augustenborg.

Forstander *C. P. O. Christiansen*, Grundtvigs Højskole, Hillerød.

Seminarielærerinde Frk. *Inger Enemark*, Vestergade 45, Tønder.

Folketingsmand, Gdr. *Simon From*, Fjelstrup.

Bogholder *V. Kelstrup*, Grundtvigsvej 29, Odense.

Lærer *H. Kristiansen*, Røde Kro.

Direktør *V. Mathiasen*, Sønderjydsk Tæppefabrik, Højer.

Ldmd. *Chr. Nielsen*, Vollerup.

Stud. mag. *Erling Nielsen*, Gl. Kongevej 171, København.

Mejeriejer *Søren Petersen*, Alslev, pr. Løgumkloster.

Gdr. *H. Villumsen*, Rødding, pr. Viborg.

D. N. U.s Kontorer

Hovedkontoret: Folkunghus, Gråsten. Telefon 1235.

Københavns-Sekretariat: Vesterbrogade 30, København V. Telefon Eva 4088 og Eva 7419.

Postkonti:

Dansk-Nordisk Ungdomsforbund, Sønderborg Nr. 9650

Nordisk Institut, Gråsten ... ... Nr. 33163

Nordisk Hjælpefond, Sønderborg ... ... Nr. 18278

Norden i Verden

Tale af Minister NIELS HØST ved D. N. U.s Aarsstævne i Graasten

Der er forløbet mere end et Aar, siden vi gik over Tærskelen fra den mørkelagte Besættelsestid og ind i en Tid, hvori saa mange af os ventede en snarlig Virkeliggørelse af de Haab, som vi havde baaret i vore Hjerter, og som havde baaret os oppe i Mørketiden.

Men det kan ikke skjules, at den forløbne Tid i mange Henseender har givet os dybe Skuffelser.

De Enhedstanker, som havde slaaet saa dybe Rødder, da man samlede sig i Kampen mod en fælles Fjende, har haft Vanskelighed ved at bryde igennem det Ukrudt af Snæversyn og Egoisme, der er groet op om dem.

Jeg har valgt ved dette Stævne (der har Karakter af Fredsstævne) at tale om Norden i Verden, fordi netop Norden — et enet Norden — var en af de Tanker — Enhedstanker — om fremtidig Fredssikring for Norden, der fyldte saa mange Sind under Krigen, og som D. N. U. har arbejdet saa trofast for, men som nu synes svage, kraftløse og afstumpede i Sammenligning med de Tanker, vi drømte, og som vi udformede lige til Enkelthedder.

Store og smaa Magter, som skal præge Verdens Fremtid, synes i Virkeligheden at være kommet bort fra de Idealer, der den Gang var de bærende, og som f. Eks. gav sig Udtryk i Atlanterhavs-Deklarationen, hvori et af de Maal, som man kæmpede for at naa, var dette, at den kommende Fred skulde skabe alle Folk Mulighed for at leve i Sikkerhed indenfor deres Grænser, Sikkerhed for at alle Mennesker i alle Lande skal kunne leve fri for Frygt og Tvang. »Norden« i Verden er naturligvis først og fremmest afhængig af Verdens Tilstand og Stilling. Denne Stilling er atter i høj Grad bestemt ved den Organisation, vi kalder De forenede Nationer eller UNO.

Bestræbelserne for at skabe Sikkerhed Staterne imellem er jo ikke af ny Dato, og Tanken om Dannelsen af en Organisation for Tilvejebringelsen af en stabil Fred har ofte været fremme. Der kan nævnes en Række Navne paa Personer, der har beskæftiget sig med denne Tanke fra St. Augustinus, forskellige Paver, Filosoffer, Politikere og Statsoverhoveder lige til Præsident Wilson. Men intet holdbart blev skabt — selvom det sidste, Wilsons Forslag, mer end noget tidligere gjorde Nødvendigheden af en saadan Nyskabelse indlysende. I et Exposé om Nationernes Forbund — altsaa Wilsons Værk — udtaltes følgende:

»Den Krig, som Menneskeheden har gennemlevet« — altsaa forrige Verdenskrig — »i mere end fire Aar, har — ved Krigsskuepladsens Omfang, ved Antallet af Kombattanter og i Særdeleshed ved de utallige Forbrydelser, der er begaaet saavel paa Slagmarken som i fredelige Byer imod Nonkombattanter — i Rædsel overgaaet alt, hvad Verden har kendt hidtil af afskyeligt og grusomt.«

Man syntes allerede den Gang, man havde naaet den nødvendige Be-

tingelse for at opnaa den universelle Fred, som Rolin Jacquemoyns nævnede allerede i 1869: »For at naa til den universelle Fred, maa man begynde med den universelle Krig«. Denne sidste har vi da nu haft til Bunds. Thi den forrige Verdenskrigs Rædsler var dog for lidet at regne mod dem, der har fundet Sted i denne den totalitære Verdenskrig igennem mere end fem Aar.

UNO-Pagten rummer Muligheder for Realisering af Idealerne.

Der er i og for sig ingen ideologisk Forskel paa den gamle Forbundspagt og UNO-Pagten, men UNO-Pagten har først den Fordel, at dens Prestige er større, fordi baade Amerika og Rusland, som ikke var med ved Dannelsen af det gamle Nationernes Forbund, er Medskabere af UNO. Og saa er der ét Punkt, hvori de to Pagter i ganske særlig Grad skiller sig fra hinanden — Forbundspagten gik ind for et Nedrustningsprincip, medens man i UNO-Pagten — belært af Erfaringerne — gaar ind for, at der maa staa Magt bag Retten, at der med andre Ord tilvejebringes et Instrument, hvorved de forenede Nationer kan hævde eller gennemtvinge Respekten for Gennemførelsen af de ideologiske Principper. Dette vil imidlertid i Realiteten ikke blive muligt uden betydelige Reservationer. Thi der kan ikke skabes en Magt til Raadighed for UNO saa stor, at den vil blive i Stand til at tage Kampen op mod en af Stormagterne, dersom en saadan vil bryde Lovene og krænke Idealerne.

Udviklingen har nu foreløbig ganske tydeligt vist, at der er store Vanskeligheder ved at opretholde den Enighed mellem Stormagterne, som er fornøden.

Det er klart, at denne Hovedbetingelse, Stormagternes Enighed og Styrke, og de store Ofre, som de maa bringe for at skabe og vedligeholde Instrumentet, nødvendigvis har maattet give dem en Fortrinsstilling indenfor den nye Organisation, stærkere, end dette var Tilfældet i Nationernes Forbund — men ogsaa et større Ansvar. Det kunde ikke blive en demokratisk Ordning — tværtimod. Dette Forhold har naturligvis medført en Del ret skarpe Diskussioner om Smaastaternes Stilling i Forhold til Stormagternes. Som Pagten er, afhænger dens Sukces som nævnt i højeste Grad af, om Stormagterne kan enes, hvad der er udtrykt paa en ret karakteristisk Maade i en falden Udtalelse, at Instrumentet UNO er godt nok, saalænge Operatørerne kan enes, men det bryder sammen, naar dette ikke er Tilfældet. Og vel er alle UNOs Medlemmer Operatører, men Hovedrollerne indehaves i Virkeligheden af Stormagterne, der behersker det saakaldte Sikkerhedsraad i UNOs Organisation.

Det er som Følge af det Usikkerhedsmoment, der fremkommer ved, at en eneste af Stormagterne kan vælte hele Spillet. naturligt, at der Side om Side med Udviklingen af UNO er opstaaet Tanker om, at Enkeltstaterne skulde foroge deres Sikkerhed paa anden Vis. Den franske Udenrigsminister Bidault har givet dette et karakteristisk Udtryk, nemlig at Pagten er beregnet paa at danne et Grundlag for Verdensfreden, »men« tilføjer han, »for at sikre Frankrig, maa vi slutte Forbund, der er i Frankrigs Interesse«. Noget saadant gælder i endnu højere Grad for de mindre Stater og ikke mindst for de nordiske.

Der er nu forskellige Maader, hvorpaa Smaastaterne kan søge ved kollektive Forholdsregler at sikre sig. I Hovedsagen kan disse sammenfattes i de to: De kan slutte sig til en Stormagt resp. Stormagtsgruppe, eller de kan slutte sig sammen indbyrdes. Jeg skal ikke komme dybere ind paa dette Emne, det tillader Tiden slet ikke, men kun sige, at den Tanke at slutte sig til en Stormagtsgruppe — for de nordiske Lande — vil rumme en stor Fare og uvægerligt vil ødelægge enhver Tanke om Nordens Enhed, fordi Nordens Lande ikke alle kan tænkes at ville eller at kunne slutte sig til samme Gruppe. Og gør man det Tankeeksperiment, at de vilde og kunde, vil Faren bl. a. ligge i, at man ved en saadan Forholdsregel, hvis der skulde opstaa en Konflikt, uvægerligt fra Krigens Udbrud vilde være inde midt i Krigen. — Ja, paa Grund af Nordens geografiske Beliggenhed vilde det have al Udsigt til at blive Slagmark.

Og Norden vil Fred!

UNO-Pagten hindrer ikke en kollektiv Sammenslutning af de nordiske Lande. Jeg ser ikke rettere, end at det vil være muligt for disse Lande at slutte sig sammen og indrette deres Magtmidler med det Formaal for Øje, for det første at kunne stille dem til Raadighed for UNO efter dets Krav, og for det andet at kunne afværge et primært Angreb, og saa forøvrigt føre en Politik, der forudser Muligheden for, at UNO kan svigte, og at en universel Krig kan bryde ud, samt at de nordiske Lande i saa Fald vil bestræbe sig for at holde sig udenfor saadanne Stormagtskonflikter.

Jeg ved godt, at det er en ret almindelig udbredt Mening, at en saadan Sammenslutning ikke vil blive tilladt eller rettere vil blive forhindret ved et Veto fra en enkelt Stormagt, og at den Opgave at holde sig udenfor en Stormagtskrig, selvom Nordens Enhed blev til Virkelighed, vilde blive umulig. Jeg tror ikke, at man har Ret i disse Paastande.

I denne Forbindelse maa det erindres, at den Sammenslutning, der er Tale om, ikke vil kunne tænkes at have Antydning af aggressiv Karakter, men alene være af ren defensiv Art — naturligvis i Forbindelse med konstruktive Formaal paa de humanitære, økonomiske og kulturelle Omraader.

I hvert Fald forekommer det mig, at der ikke foreligger noget Bevis for en uovervindelig Modstand imod Realisationen af en saadan Sammenslutning, og at man derfor bør gøre alle de Forsøg, som der kan gøres i den Retning. Ret beset tror jeg ogsaa, at det ligger i eventuelt krigsførende Stormagters Interesse, at der findes saadanne Enklaver, der ikke er direkte inddragede i Krigen, men jeg kan desværre ikke komme dybere ind herpaa.

Jeg nævnede i Begyndelsen nogle af de Tanker om en nordisk Enhed, der var fremme under Krigen, og at disse ligesom var blevet afstumpede. Man er veget tilbage for at fremsætte dem med den Kraft, hvormed de bør fremsættes, fordi man mener, at de i hvert Fald paa nærværende Tidspunkt er unyttige, men de maa være i vore Sind og fremsættes, for at de kan holdes i Live. Naar jeg har nævnet, at de var stærkt fremme forskellige Steder under Krigen, saa kan jeg fremhæve, at der i en vis Periode, navnlig i 1943, saa at sige dagligt gaves Udtryk derfor i Pressen baade herhjemme og i Sverige, og jeg kan tilføje, at der herhjemme indenfor betydende Kredse i de store politiske Partier var Enighed i Ønsket om at en fast nordisk Enhed kunde tilveje-

bringes i umiddelbar Tilslutning til Freden. I denne Forbindelse vil jeg minde om den Gallup-Afstemning med Hensyn til den nordiske Enhedstanke, der blev foretaget i Sverige i Slutningen af 1943. Af de afgivne Stemmer var 75 pCt. for, 17 pCt. stemte: Ved ikke, og kun 8 pCt. imod.

Vi maa holde os for Øje, at ved enhver evt. Stormagtskonflikt, der har et Sammenbrud af Verdensorganisationen til Følge, vil formentlig begge Grupper kunne faa en strategisk Interesse i at komme i Besiddelse af et eller flere af de nordiske Lande saavel i defensivt som i offensivt Øjemed. Med de Erfaringer, som den sidste Verdenskrig har givet os, er det ikke nødvendigt at pege paa den Betydning, som det vilde have for hver af de krigsførende, at komme i Besiddelse af Kyststrækninger med Havne, Gennemsejlingsfarvande, Flyvebaser osv. for ikke at tale om Adgangen til i de paagældende Lande at skaffe sig Materialer og Levnedsmidler. Den strategiske Betydning af de nordiske Lande er med den udviklede Krigsteknik vokset stærkt.

Det turde nu være umiddelbart indlysende, at det vil være betydeligt lettere for et forenet Norden at modstaa et Invasionsangreb, end det vil være for hver enkelt Stat, naar den staar alene; og paa Grund af den Risiko og Fare, som et saadant Invasionsforsøg vil medføre for Angriberen, er der Sandsynlighed for, at Tanken herom ikke vil slaa Rod — Forsøget vil sandsynligvis ikke blive gjort. I denne Forbindelse vil jeg minde om, at det ved en klog Politik understøttet af et godt Forsvar lykkedes Tyrkiet at holde sig udenfor sidste Krig, og Tyrkiet er netop af samme Størrelse som de nordiske Lande tilsammen.

Endvidere vil jeg minde om de Udtalelser, der er fremsat i denne Henseende fra tysk kompetent Side. Jeg skal i saa Henseende nævne Udtalelser fra General Kaupisch i det bekendte Interview med Nordschleswigsche Zeitung samt Udtalelserne fra General Jodl og Storadmiral Räder, der nu er kommet frem, og hvori det anføres, at hvis de nordiske Lande havde staaet sammen, vilde Tyskland næppe have vovet det Angreb, der blev udført paa Danmark og Norge, og som jo utvivlsomt indebar en stor Risiko for Tyskerne. Saafremt England og Frankrig havde været forberedt paa at komme Norge til Hjælp, vilde dette Angreb paa Norge let have medført en Katastrofe for Tyskland. De nylig bekendtgjorte Enkeltheder fra den engelske Kommandant, General Masey, viser med al Klarhed, at der ikke var truffet nogen saadan Forberedelse.

Selvfølgelig er der store Vanskeligheder ved Realisationen af Planerne om Nordens Enhed, men de kan gennemføres, og jeg tror paa Gennemførelsen deraf bl. a. fordi det mest skæbnesvangre ikke maa ske, at vi ligger splittet enkeltvis, saaledes at en af Stormagterne i de evt. kæmpende Grupper forholdsvis let vil kunne besætte os en for en.

Aldrig mere en 9. April!

Dette var nu noget om den Sikkerhed, som Norden bør omgærde sig med i den Verden, der kommer ud af den Støbeske, hvori den endnu befinder sig. Men det er en Selvfølge, at skulde dette ikke blive realiseret, bør i hvert Fald det nordiske Samarbejde, der alt har eksisteret paa det humanitære,

det økonomiske og paa hele det kulturelle Omraade, ikke alene fortsættes, men ogsaa uddybes.

Nye Bestræbelser herfor er jo allerede i Gang, selvom Sikkerhedstanken foreløbig er lagt ad acta. Jeg tænker her paa Retten til for Arbejdere i et af Landene at tage Arbejde i et af de andre, uden at de derved mister de Goder, som de har erhvervet i deres eget Land. Dette betegner et Skridt henimod den fælles Statsborgerret, der vilde komme som en Selvfølge, saafremt den fulde politiske Enhed blev dannet.

Hvad det økonomiske Spørgsmaal angaar, lægger for Tiden den Omstændighed, at, saavidt jeg kan se, Danmark faktisk er inde i en meget alvorlig økonomisk Krisetilstand, store Hindringer i Vejen for i en nær Fremtid at naa til den Mont- og Toldunion, som vilde være ønskelig for Væksten af alt Samarbejde og Tilnærmelse. Vi maa jo haabe, at dette Forhold kun vil være en forbigaaende Periode, hvis Varighed i væsentlig Grad vil komme til at afhænge af den Resignation, vi vil kunne vise, de Ofre, vi vil være villige til at bringe for at forøge vor Produktion og vor Konkurrenceevne paa det internationale Marked og formindske vort Egetforbrug af ikke nødvendige Varer. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa dette økonomiske Spørgsmaal, men indskrænke mig til at pege paa en af Professor, Dr. Humlum, for nogle Aar siden fremsat Udtalelse, der gaar ud paa, at Norden som en økonomisk Enhed vilde faa en »enorm økonomisk Slagkraft og blive et af de rigeste Samfund i Verden« — og saa forøvrigt bemærke, at der er noget beskæmmende i, at medens Lande som Holland, Belgien og Luxemburg arbejder sig hen til Gennemførelsen af en Mønt- og Toldunion, er de nordiske Lande, der dog staar hverandre slægtsmæssigt, sprogligt og sindelagsmæssigt meget nærmere — langt herfra.

En Ting kan jeg ikke undlade endnu at nævne i den Tid, hvori vi nu befinder os. — Danmarks Grænse mod Syd er Nordens Grænse. For Nordens Skyld gælder det derfor om, at denne Grænse gøres saa stærk og holdbar som muligt. Man maa ikke glemme, at der ikke findes Grænser, uden at der ved disse altid vil foregaa Folkekampe. Jo naturligere Grænsen er, jo mere tydeligt og haandgribeligt Skellet er mellem de to Lande, desbedre er Udsigterne til Ro og Stabilitet, og desto større bliver vor Evne til — ogsaa under Fredsforhold — at føre en Politik, der er fast og aarvaagen med Hensyn til vort Territoriums Sikkerhed og Ukrænkelighed, baade overfor de Angreb der føres aabent, og overfor dem, der føres paa Stimandsvis. En Forudsætning herfor er dog, at Grænsen er fastlagt efter Beboernes frie Valg, og at den er fastlagt saaledes, at den giver os den moralske Støtte, som der ligger i, at det Land, der ligger Nord for Grænsen, er urgammelt dansk Land.

Der er nok af Opgaver, som kalder paa aarvaagent Arbejde — paa initiativrig Indsats.

Vi selv er forgængelige, vore Glæder og Sorger — men der er noget, der vil bestaa, det der er præget af Uselviskhedens Aand.

Man forlanger ikke, at vi skal gøre Underværker, men man ønsker, at vi skal efterlade os noget. Et gammelt indisk Mundheld siger: »Den, der har

plantet et Træ, har ikke levet forgæves. Træet kan bære Frugt til Ernæring for Efterkommerne og i ethvert Fald give dem Skygge.«

Vor egen Digter, Jeppe Aakjær, bringer ogsaa et Billede om Træet, men paa en anden Maade. Han siger:

»Vor egen Dag er kort, men Slægtens lang,
læg ydmygt Øret til dens Rod forneden,
Aartusind toner op i Graad og Sang,
mens Toppen suser imod Evigheden.

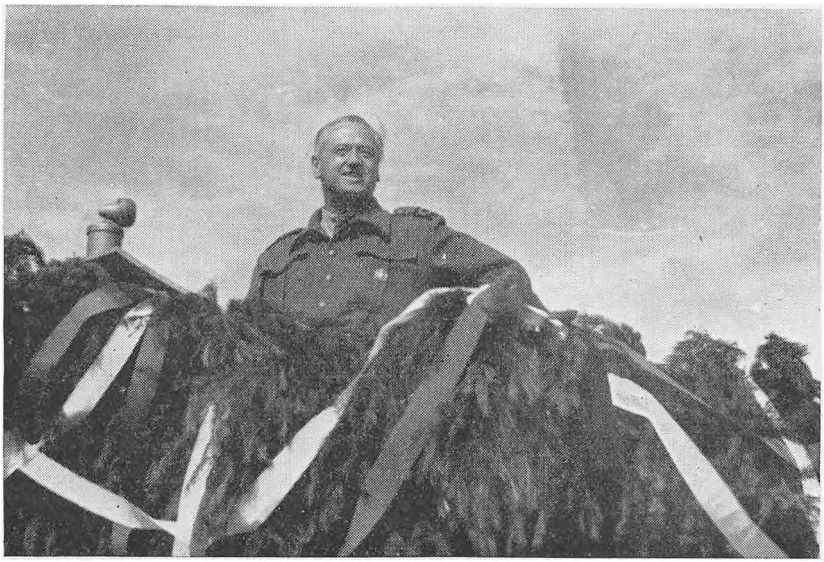
Maatte vi snart naa om Norden at faa plantet et Læbælte af Træer, der kan værne det mod Storme, men som ikke skal isolere os. Tværtimod, det skal ved at gøre os stærkere tilvejebringe Muligheden for et langt større fredeligt Samarbejde med Omverdenen. Og Træerne, som vi planter, skal bære deres eget nationale Præg. Den nordiske Sammenslutning, hvorom der er talt, betyder ikke at vi skal opgive noget af vort folkelige Særpræg. Som en islandsk Forfatter har sagt: »Den skal ikke være nogen Uniform, men et Styrkebælte, der ikke behøver at skæmme nogen Nationaldragt«.

Norsk Dalbygd.

Sydslesvig skal ledes tilbage til Nordens Vej

Redaktør JAKOB KRONIKAs Tale ved D. N. U.s Aarsmøde

Saa tidligt som i Sommeren 1943 opsøgte en kendt og fremtrædende Repræsentant for de fortyskede og tysktalende Sydslesvigere de danske Sydslesvigeres Talsmand i Berlin. Han bar dengang endnu Hagekorsemblemet paa Frakkekraven. I sit Indre var han fuldkommen færdig baade med Nazisme og Preusseri.

Han gav tydelig Besked om sine Meninger. Sydslesvigs Forbindelse med Holsten, Preussen og Tyskland har kun ført til Krig og Ulykke. Nu er Tyskland i Færd med at tabe en af de mest forbryderiske Krige. Mange af de fortyskede Sydslesvigere er gennem politiske Vildfarelser og gennem Krigsulykker kommet til Klarhed over, at deres rette nedarvede Plads ikke er ved Tysklands, men ved Danmarks Side. Naar om kort Tid Nazismens Krig har raset ud, saa maa Danmarks gamle Sydgrænse ved Ejderen genoprettes.

Renationalisering af revolutionært Format

Fra dansk Side blev der dengang svaret: Danmarks Grænse flyttes sikkert ikke omkring samme Tidspunkt, hvor Hitler tvinges til at give op. Men lad der komme Gang i en sydslesvigsk Frihedsbevægelse, der fører Sydslesvigernes Sind og Indstilling tilbage til Danmark og Norden. En saadan Bevægelse vilde danske Sydslesvigere selvfølgelig med største Glæde og Forventning gaa ind i; en saadan sydslesvigsk Danskhedsbevægelses voksende

Styrke indadtil og udadtil vil være den ufravigelige Forudsætning for, at Sydslesvig før eller senere i den ene eller den anden Form paany vil kunne blive en Del af Danmark og Norden.

Denne Bevægelse er i fuld Gang i Sydslesvig, ogsaa hos vore frisiske Hjemstavnsfæller. Den har nu staaet paa i ca. et Aar. Den er vokset i Styrke udadtil og indadtil. I Løbet af eet Aar er de Rækker, der gaar ind for en Tilbagevenden til Norden og Danmark, blevet forøget i Forholdet eet til tyve. Ca. en Femtedel af alle hjemmehørende sydslesvigske Skolebørn, omkring ved 10.000, ønsker at komme i dansk Skole.

I mange Byer, deriblandt Flensborg, har over Halvdelen af den hjemmehørende sydslesvigske Befolkning meldt sig til danske Organisationer, og de danske Tal bliver ved med at bevæge sig i opadgaaende Retning.

Dette er intet mindre end en national Omvendelse, en Renationalisering af revolutionært Format.

Mange siger: Konjunktur. Vi svarer: Lad os vente og se. Dette skulde vi vel alle kunne enes om. Den endelige Afgørelse om Sydslesvig skal jo hverken træffes i Morgen eller i Overmorgen. Allesammen bør vi ogsaa kunne være enige om, at det, der skal ske i Sydslesvig, skal være i absolut Overensstemmelse med selve Danmarks Interesser og Fremtidstarv.

Preusseri og Nazisme førte ud i total Fallit.

Det er et historisk Faktum, at de hjemmehørende Sydslesvigere i deres Flertal hidtil har været fortyskede Danskere, ikke Tyskere. Dermed er de moralske Forudsætninger for en Tilbagevenden til Danmark og Danskhed i Orden.

En fortysket sydslesvigsk Præst, der er med i den nationale Omvendelsesbevægelse, har sagt om sig selv: »Jeg føler mig som den fortabte Søn, der i sin Nød og Kvide har besindet sig og er i Færd med at gaa hjem til sin Fader«.

Den fortabte Søn i Bibelens Beretning vendte først om, da Vildfarelsen havde ført ham ud i den totale Fallit.

Saaledes er det ogsaa i Sydslesvig. Preusseri og Nazisme har ført ud i den totale Fallit. Nu foregaar Besindelsen og Omvendelsen. Sikkert spiller Fallitten en ikke ringe Rolle i det, der er kommet i Gang. Men det, der er i Gang, er andet og mere end blot Konjunktur og Stemning. Iøvrigt: Lad os vente og se. Dette skylder vi som sagt allesammen Hensynet til Danmark og Danmarks Fremtid.

Hele det tyske Folk er ude i Fallitten. Og nu skal der over hele Linien i Tyskland Omvendelse, Omskoling og Fornyelse til. For Sydslesvigs Vedkommende — ikke for Holstens — er det kun naturligt, at den totale Omvendelse, Omskoling og Fornyelse ovenpaa preussisk-altysk-nazistisk Totalfallit, fører den hjemmehørende Befolkning tilbage til den gamle Forbindelse med Danmark og Norden.

Grundtvig har sagt: Der findes to Veje til Fred: Enten maa alle blive samme Overmagts Trælle — eller alle maa være frie.

Tyskland har gjort Forsøget med den første Vej. Og Resultatet blev Terror, Nihilisme, Fallit.

Sydslesvig skal ledes ind paa Nordens Vej.

Den anden Vej er Nordens Vej. Det er det ægte Demokratis Vej. En krævende Vej, men den rette Vej. Denne Vej skal Sydslesvig ledes ind paa. Det er en Vej bort fra dæmonisk Statsforgudelse, fra despotisk Cæsarisme — i dens forskellige, monarkistiske, republikanske, totalitære Former. Det er Vejen bort fra den, der sætter Sværdet i Korsets Sted; en Vej bort fra vildledende Skikkelser som Preusserkongen Frederik II, som Bismarck, Hegel, Nietzche, Treitschke; det er Vejen bort fra det sataniske Evangelium, der forkynder: Søger først Magten. Det er Vejen bort fra den Ideologi, der gør Politik til Religion.

Det er et Fredsstævne. Her i Norden elsker vi Freden og hader Krigen. Det skal Sydslesvig frem til. For Preusseri og vanartet tysk Tro paa Magt og Vold er det omvendt. Preussere er besatte af en sindssyg Kærlighed til Krig, og af en lige saa sindssyg Ulyst til Fred. Paa Mindestenene over deres Erobrerkriges Faldne skriver Preusserne uden Blusel og uden mindste Ret: Ingen har større Kærlighed end den, at han sætter Livet til for sine Venner. Der burde staa: Ingen har større Had end dette, at han tager sin Fjendes Liv.

Alt det preussiske skal Sydslesvig væk fra. Fra Tvang til Frihed under Ansvar. Fra Had til Kærlighed, fra Magtstræb til Fællesskab.

Udsnit af Folketoget til det danske Aarsmøde i Flensborg den 23. Juni 1946. Ialt deltog 40000 Sydslesvigere i Toget. I Slesvig og Husum desuden 8-10000 hvert af Stederne.

Sydslesvigs Lykke.

Det bliver Sydslesvigs Lykke at finde tilbage til Norden, til nordisk Frihed og Fred. Dette maa De tage som et personligt Vidnesbyrd fra en Sydslesviger, der selv har kendt noget til tyske Vildfarelser, og i sin Ungdom har erfaret: Det at finde tilbage til Norden og Danmark — er at finde sig selv, at finde et rigere Liv, en større Frihed og en rigere Udvikling.

Sydslesvig har gennem tusind Aar været en Del af Danmark. Derfor føler i Dag store Kredse i Danmark en Forpligtelse overfor Sydslesvig. Saa meget desto mere, som politisk Vanrøgt i den danske Tid har været med til at gøre Sydslesvigerne fremmede for Hjemmet. Derfor vil store Kredse i Danmark yde deres Hjælp til Sydslesvigs Besindelse, Omvendelse og Hjemfærd. Denne Opgaves Løsning betyder for Danmark en Udløsning af store og gode Kræfter.

Flygtningeproblemet maa løses.

Sydslesvig skal ikke vindes tilbage, fordi Danmark skal gøres større og mægtigere. Saaledes reagerer ikke nordisk Nationalitetsfølelse, der intet har med selvisk Nationalisme og magtsyg Imperialisme at bestille. Sydslesvig skal vindes tilbage, fordi Sydslesvig og Danmark hører sammen, og fordi de i Fællesskab har Opgaver at løse i Nordens, Fredens og Demokratiets Aand. Nordisk Nationalfølelse betyder Kærlighed til det Fællesskab, der baade indadtil og udadtil søger at bekæmpe Selviskhed, og vil tjene Godhed, Sandhed, Frihed og Ret.

Endnu sukker Sydslesvig under den frygtelige Flygtningenød. Næppe nogen anden Del af Tyskland, bortset fra Holsten, har maattet modtage saa mange tyske Flygtninge. Sammenlignet med det øvrige Vesttyskland skulde der i det højeste være halvt saa mange eller kun en Trediedel af de Flygtninge, som findes i Sydslesvig i Dag.

Dette Problem maa løses. For Sydslesvigs, Danmarks og Nordens Skyld. Thi Danmarks Sydgrænse er ogsaa Nordens Sydgrænse, og Fred og Sikkerhed ved Danmarks Sydgrænse er Fred og Sikkerhed ved Nordens Sydgrænse.

Opmærksomt følger vi den storpolitiske Udvikling. Danmark og Norden blander sig ikke i andres Stridigheder. Vi er selvfølgelig ikke paa nogen Maade interesseret i, at den ene Allierede spilles ud mod den anden. Men vi mener at kunne se, at det muligvis kan vare længe, inden det vil komme til en afsluttende Fredskonference, og inden der kan blive Tale om en fælles Løsning af Problemerne vedrørende Tyskland.

Officiel Udtalelse nødvendig.

Saa meget desto mere maa det — hvad flere og flere forstaar i Dag, — anses for nødvendigt, at Danmark i en officiel Form giver alle Allierede Besked om sit Standpunkt vedrørende Sydslesvig i Nutid og Fremtid samt vedrørende de tyske Flygtninge. Dette Synspunkt er i den sidste Tid fra dansk Side gentagne Gange blevet fremhævet med Styrke, f. Eks. i den Resolution, som forleden blev vedtaget ved Grænseforeningens Sendemandsmøde i Aalborg.

Det engelske Udenrigsministerium har for ikke ret lang Tid siden tilken-

degivet følgende: Da den danske Regering ikke har fremsat noget Ønske om, at Sydslesvig skulde indlemmes i Danmark, kan den britiske Regering ikke gaa ind paa en Ordning med et politisk Styre i Sydslesvig, som er anderledes end i den øvrige britiske Zone af Tyskland. Sydslesvig kan derfor heller ikke faa nogen særlig Behandling med Henblik paa Anbringelsen af tyske Flygtninge.

Af dette i og for sig logiske engelske Standpunkt fremgaar det med al Tydelighed, hvor nødvendigt det er, at Danmarks Allierede bliver underrettet om det danske Syn vedrørende Sydslesvig-Spørgsmaalet og Flygtninge-Spørgsmaalet. Vigtigst er dette: Det vil sikkert ikke være muligt at faa Flygtningepresset fjernet, medmindre Danmark fremsætter en officiel Udtalelse, der baade i Nutid og Fremtid regner med en Særstilling for Sydslesvig; Flygtningespørgsmaalet kan kun løses som en Del af det statspolitiske Sydslesvigspørgsmaal. En officiel dansk Udtalelse vedrørende Sydslesvig vil tillige være Forudsætningen for en Løsning af alle hidtil uløste Enkelt-Problemer, der er opstaaet i Forbindelse med Danskhedsbevægelsen i Sydslesvig; f. Eks. Anerkendelsen af Danskheden som p o l i t i s k Faktor med Ret til offentligt, saavel paa Dansk som paa Tysk, med det talte og det trykte Ord, frit at kunne virke for en Tilbagevenden til Danmark, eller f. Eks. de overfor »Flensborg Avis« anvendte Former for Censur, Begrænsning af Tilgangen til de danske Organisationer, Udformning af rimelige Statutter for den dansk-sydslesvigske Centralorganisation og andre Ting.

Forudsætningen for Arbejdets Fortsættelse.

En officiel dansk Udtalelse, der aabner en Mulighed for en demokratisk fredelig og holdbar Løsning af hele Sydslesvigspørgsmaalet, Flygtningespørgsmaalet indbefattet, vil for mange Danske kunne blive en Slags Forudsætning for, at de kan og vil fortsætte Arbejdet for Danskheds-Udbredelse i Sydslesvig. Det kan maaske forekomme mange nærmest uforsvarligt at fortsætte dette Arbejde, dersom der paa Forhaand totalt skal være lukket af for enhver politisk, statspolitisk og territorial Forandring med Henblik paa Sydslesvig. Det kan være galt i Tusinder af Sind at vække Forhaabninger, dersom disse Forhaabninger aldrig maa faa nogen Chance for at finde deres Opfyldelse.

Vi ved ikke paa Forhaand, hvad Danmarks Regering, støttet af det størst mulige Flertal i Rigsdagen og Folket, vil sige til de Allierede. Mange er vi, der mener, at nogle af Hovedsynspunkterne vedrørende Løsningen af det snævert forbundne Sydslesvig- og Flygtningeproblem kan skitseres saaledes:

1) Danmark vil i Henhold til den folkelige Selvbestemmelsesret ad Aare i den ene eller den anden Form paany gøre Sydslesvig til en Del af Danmark og Norden, dersom en konstant Udvikling under frie Former bekræfter Danskhedsbevægelsen i den sydslesvigske Landsdel som ægte og ikke konjunkturbetinget;

2) i en Overgangstid — indtil den endelige Afgørelse af Landsdelens Skæbne kan finde Sted — kan man tænke sig Suveræniteten over Sydslesvig overdraget til en international Institution — eventuelt UNO, eventuelt et af Repræsentanter for de nordiske Lande sammensat Organ, — om Sydsles-

vigs politiske, administrative og økonomiske Styrelse i Overgangstiden skulde detaillerede Bestemmelser kunne aftales mellem Danmark og den af de Allierede anerkendte internationale Institution;

3) Flygtningepresset maa hurtigst muligt fjernes fra Sydslesvig, baade af Hensyn til hele Grænselandsdanskhedens Eksistens og frie Udfoldelse i Nutid og Fremtid og af Hensyn til hele Danmarks Fred og Sikkerhed. Danmark nægter ikke indenfor det muliges Rammer at yde et eget Bidrag til den praktisk-materielle Løsning af Flygningeproblemet; saavel den Del af dette Problem, der omfatter Egnene Syd for den nuværende Grænse, som den Del, der vedrører de tyske Flygtninge, som til Stadighed findes nord for den nuværende Grænse.

Tales og handles der nu — og dette tyder alting paa, — saa undgaar vi, at de skæbnesvangre Ord »for sent« kommer til at udelukke en Løsning af Sydslesvig- og Flygtningespørgsmaalet i Overensstemmelse med danske Synspunkter og Interesser.

D. N. U.-Resolution vedrørende Sydslesvig

Søndag den 22. september udsendte D.N.U.s hovedstyrelse fra et møde i Fredericia følgende resolution vedrørende Sydslesvig:

Vi anser det for en uafviselig pligt for såvel Sydslesvigs som vor folkelige fremtids skyld, at der sikres den voksende danske og nordiske bevidsthed i Sydslesvig fri udfoldelse, og opfordrer regering og rigsdag til at medvirke til følgende ordning.

1. **at der snarest gives den hjemmehørende sydslesvigske befolkning adgang til ved en fri afstemning at tilkendegive, om den ønsker fortsat forbindelse med Tyskland eller frigørelse som et selvstændigt område under en af De forenede Nationer godkendt og kontrolleret myndighed med en senere fri folkeafstemning om landets fremtidige statsretslige stilling for øje,**
2. **at under forudsætning af, at et flertal af befolkningen ønsker en sådan frigørelse,**
   a) **flygtningene fjernes uden midlertidig eller fremtidig forpligtelse for Danmark til forsørgelse af disse,**
   b) **den af De forenede Nationer godkendte myndighed omgående etableres, og der derigennem sikres såvel de dansk- som tyskorienterede kredse i Sydslesvig frie udviklingsmuligheder,**
   c) **der til et af De forenede Nationer fastsat tidspunkt gives den sydslesvigske befolkning mulighed for ved en endelig afstemning at afgøre sit fremtidige statslige tilhørsforhold.**

Uden at undervurdere de hermed forbundne vanskeligheder føler vi os i kraft af spørgsmålets alvor tillige forpligtede til at udtale, at den bedste og for alle parter — også for Norden — mest betryggende løsning af spørgsmålet vilde være, om de skandinaviske lande påtog sig den omtalte myndighed. Der vilde derved blive sikret den sydslesvigske befolkning den udviklingsfrihed, den har krav på, ligesom de skandinaviske folk ved den position, de som kulturfolk indtager også i det tyske folks bevidsthed, vilde have mulighed for at gøre Sydslesvig til det naturlige bindeled, den freds- og kulturformidler mellem nord og syd, det ifølge sin beliggenhed bør være.

Længslen mod Nord

En fremtrædende sydslesvigsk Socialdemokrats Udtalelser ved et Møde i Danmark.

Jeg er født som Søn af en Bonde i Eggebeck i Flensborg Landkreds. Jeg husker, at mine Bedsteforældre kun talte Dansk med hinanden. Mine Forfædre paa mødrene Side stammer fra Dannevirkeegnen.

Som 20-aarig kom jeg til Nordslesvig. I Aarene fra 1905 til 1912 var jeg i Bollerslev, Røde Kro og Aabenraa. Denne Tid bragte mig i nær Forbindelse med dansk Folkeliv. Jeg kom sammen med unge Mænd og Kvinder, som tænkte og følte dansk. Vi sang tyske og danske Sange, jeg lærte at tale Sønderjysk og følte mig hjemme i danske Kredse. Jeg lærte dengang den daværende Overpræsident v. Køllers Voldspolitik at kende og min Retfærdighedssans protesterede, skønt jeg var tysk opdraget, mod at godkende denne Voldspolitik. Jeg udtalte mig dengang ofte herom uden Hensyn til de prøjsiske Myndigheder, hvilket hyppigt medførte Bebrejdelser fra de sydfra indvandrede Tyskere.

Min Tilknytning til dansk Folkeliv blev i Aarenes Løb stadig stærkere. Jeg lærte i denne Tid min Kone at kende, som stammer fra rent danske Slægter fra Nord- og Sydjylland. Indtil den anden Verdenskrig kom vi hvert Aar paa Besøg hos hendes i Nordslesvig bosiddende Forældre. Hvis det netop traf sig saa heldigt, gik vi med til Kongens Fødselsdag. Jeg mindes, at vi ogsaa et Aar deltog i Genforeningsfesten. Man bar almindeligvis et lille Silkedannebrogsflag i Knaphullet, og ogsaa vi heftede det smukke Flag paa og tog det med tilbage til Slesvig som en Erindring. Det har hængt paa min Væg derhjemme i nu snart 20 Aar.

Efter den første Verdenskrig og dens frygtelige Oplevelser gik vi som 30-aarige igang med Opbygningen af et nyt Demokrati, en ny Livsform i Prøjsen-Tyskland, og vi troede paa et Demokrati, paa et bedre Tyskland. Jeg hadede af hele mit Hjerte den prøjsiske Militarisme, der har bragt saa megen Ulykke over Menneskeheden, og snart meldte da ogsaa den store Skuffelse sig. Vel var Fyrster og Konger blevet fjernet, men hele det prøjsiske Junkervælde, Feudalismen, blev tilbage, som anvendte alle sine Magtmidler for at kue al fri Tænkning og alle frie Rørelser. I Hitler fandt de Manden, som de kunde bruge. Saa kom Aaret 1933, og dermed begyndte en Tid af den frygteligste Undertrykkelse, Verden indtil da endnu havde set og kendt. Alle frisindede Mennesker havde set denne Tragedie komme, og indtil 1933 havde de med alle demokratiske Midler bekæmpet Hitler og hans Bevægelse. Hvis De vil forstaa de sydslesvigske Mænd og Kvinders store Længsel mod Norden, maa De forstaa de umaadelige Lidelser, som disse Mennesker i de sidste Aartier har maattet bære. I Nazismens sidste 12 Aar, og ogsaa før blev der saaet et fanatisk Had i Menneskenes Sind. Ved hvert Gadehjørne stod en »Blockwart« fra NSDAP. Menneskene blev udspioneret og bevogtet helt ind i deres Hjem. Mange blev hentet af Gestapo og saa aldrig mere deres Hjemstavn igen. Sikkerhedstjeneste, Gestapo og Koncentrationslejre gjorde Livet til et Helvede. Og saa kom dertil den anden Verdenskrig, der jo m a a t t e komme med Hitler. I 6 lange Aar bar Mænd og Kvinder i Syd-

slesvig de frygteligste Lidelser, som overhovedet kan lægges paa Menneskehjerter. Men i Naziherredommets Tid og allerede længe for fandtes der hvert Aar en knapt tilmaalt Tid, i hvilken mange Sydslesvigere kunde fole sig frie og lykkelige. Det var den korte Ferietid, i hvilken man kunde rejse mod Nord for nogle faa Uger at leve i Deres Land i Frihed. Ogsaa jeg horte til dem, der i 20 Aar i mine Ferier rettede Kursen mod Nord. Her kom Mænd og Kvinder fra Sydslesvig i Berøring med dansk Folkeliv, og Længslen efter Ro, efter Fred og Frihed voksede samtidig med Erkendelsen af, at Sydslesvig hører til Norden. Overalt er dette Spørgsmaal gennem Aartier blevet drøftet ved Sammenkomster dernede.

Saadan opstod i vide Kredse den store Længsel mod Norden, født under umaadelige Lidelser. Og hvem vil dømme den gamle Kaptajn i Flensborg, som, da han blev spurgt, om han nu ogsaa var i Sydslesvigsk Forening, svarede: »I den første Verdenskrig Brødrene, i den anden Verdenskrig Sønnerne — nu har jeg faaet nok!«

Og saa kom endelig Maj 1945 med den fuldkomne Haabløshed og den fuldkomne Modløshed. De politiske Partier opstod igen, og dermed alles Kamp mod alle. Gennem Aartier havde man saaet Had; nu spirede Sæden, og ingen Steder findes saglig og rolig Diskussion. Den ene søger at overdøve den anden og at paatvinge ham sin Mening, hadefulde personlige Angreb hører til Dagsordenen, og det er, som om Menneskene hos os kun ser det onde og finder Lyst i at udbrede det. Der savnes den varme Menneskelighed, som i saa stærk Grad præger dansk Folkeliv. Den prøjsiske Militærstøvle har nedtrampet de sjælelige Værdier i Sindene, saaledes at den sjælelige, den moralske og aandelige Ruinhob faktisk er større end den materielle. Ødelagte Byer kan bygges op igen af flittige Arbejdshænder, men hvem læger Sjælen? Alle de Sydslesvigere, der har reddet de sjælelige Værdier gennem Underkuelsens rædselsfulde Aartier, søger nu Ro og Fred i Norden. Og naar der spørges, hvordan det gaar til, at disse Mennesker saa hurtigt skifter Nationalitet, saa siger jeg: Skiftet er ikke først sket ved Sammenbrudet i 1945, det er foregaaet langsomt gennem Aartier; og da Befrielsens Time slog, tog disse Mennesker det afgørende Skridt. Naturligvis kan Sydslesvigerne efter disse Lidelsesaar ikke blive f. Eks. Franskmænd, men de kan besinde sig paa deres Fortid, paa deres Bundethed til dansk Folkeliv, og de kan ønske og arbejde for atter at høre til det danske Folk, som ogsaa deres Forfædre tilhørte. Man kan ikke sige: Han kommer, fordi han vil redde sin Ejendom, en anden fordi han vil have Ro og Fred, en tredie fordi han faar Mad og atter andre af rent ideelle Grunde. Alle Grunde er mere eller mindre medvirkende. Det kan godt være, der er Straaild i Bevægelsen endnu, men det store Procenttal er absolut ærlig i sin Overbevisning; Straailden skal imidlertid de mange Angreb, vi er ude for fra prøjsisk Side, nok slukke; tilbage bliver de ærlige, de paalidelige, som Fremtiden skal bygges paa.

Saa vil jeg da tage de Ord med til Sydslesvig, som har lyst over denne vor Sammenkomst: »Alle gode Tanker kan slet ikke dø, før endnu bedre er spiret af deres Frø«, og slutte med en god Slesvigers Ord: Man kan trække Grænsen, hvor man vil; men vore Hjerter forbliver hos det Folk, vore Fædre har tilhørt fra Arilds Tid.

Danske Skoler i Sydslesvig pr. 15. 8. 1946

SKOLER I VIRKSOMHED:

	Elever
Flensborg	
Duborgskolen	350
Kommuneskolen	ca. 3000
Flensborg Amt	
Harreslev-Harreslevmark	ca. 150
Tarup	100
Jaruplund	87
Langbjerg	40
Nyhus	22
Lyksborg	ca. 200
Kobbermøllen	48
Oversø	31
Mollebro	25
Store Vi (Skovbol)	84
Valsbol	34
Syd-Tønder Amt	
Ladelund	43
Vesby	36
Læk	108
Karlum	14
Bramsted	16
Agtrup	52
Tinningsted	31
Lindholm	26
Risum	61
Nykirke	25
Aventoft	40
Ellehoved	26
Slesvig Amt	
Ansgarskolen	354
Kommuneskolen	ca. 1000
Brebol	87
Tolk	39
Sdr. Brarup	146
Tumby	31
Maarkær Østerskov	71
Damholm	41
Kappel	ca. 265
Ejdersted Amt	
Tonning	ca. 350

Ialt 35 Skoler med ca. 7033 Elever.

SKOLER, SOM HAR FAAET TILLADELSE TIL AT AABNE.

Flensborg Amt	
Husby	ca. 30
Sørup	45
Store Kværn	25
Langballe	24
Hanved	20
Ellund	ca. 20
Jerrishøj	ca. 30
Skovlund	ca. 25
Horup	ca. 15
Syd-Tønder Amt	
Nibol	45
Slesvig Amt	
Frederiksstad	150
Arnæs	70

Ialt 12 Skoler med ca. 499 Elever.

SKOLER, DER ENDNU IKKE HAR TILLADELSE TIL AT AABNE:

Flensborg Amt	
Gelting	ca. 50
Gulde	21
Tarp	25
Vanderup	15
Dollerupskov	15
Bogholm	12
Hyrup	20
Lille Solt	21
Store Soltskov	12
Ves	10
Ondaften	16
Estrup	20
Friedheim	170
Havrup	20
Grumtofte	33

Syd-Tønder Amt

Morsum	30
Vesterland	125
List	70
Hørnum	30
Oldsum	45
Wyk	60
Niblum	45
Nebel	23
Norddorf	30
Galmsbøl	26
Humtrup-Wimmersbøl	15
Klægsbøl	25
Sdr. Løgum	20
Braderup	30
Rosenkrans	25
Stadum	12
Medelby	20
Østerby Mark	13
Jarlund	14
Kampen	30
Venningsted	40
Stedesand	20

Slesvig Amt

Satrup	45
Sæd v. Frederiksstad	15
Brodersby	14
Stenfeld	40
Borne	17
Torsted	23
Hostrup	15
Klapholt	30
Bøgelund-Fahrensted	19
Ravnkær	25
Egenæs	35
Strukstrup	25
Moldened	24
Brarup Skov	15
Isted	15
Lindaa Mølleskov	45
Treja	19
Sølvested	25
Løjt	25
Bøl	25
Rygge	16
Hollingsted	12
Sdr. Stapel	17
Erfde	41
Lille Rejde	19
Ny Bjert	10
Jybæk	30
Bergenhusen	25

Husum Amt

Husum	230
Bredsted	90
Svabsted	30
Langenæs	15
Osterfeld	23
Ørsted	16
Bremsborg	35

Ejdersted Amt

Garding	23
Velt	52
Tetenbøl	24
Tating	18
Øster Hever	20
Ording	32
Sct. Peter	19
Witzwort	24
Ulvesbøl	29

Eckernførde Amt

Eckernførde	200
Karby	45
Risby	40
Loose	28
Dørphof	30
Gettorf	15
Priesdorf	92
Okslev	10
Hütten	16

Rendsborg Amt

Rendsborg	400
Büdelsdorf	70
Fockbeck	24
Bargstall	35

Ialt 94 endnu ikke tilladte Skoler med ca. 3559 Elever.

Der er saaledes fremsat Ønske om Oprettelse af ikke mindre end 141 danske Skoler i Sydslesvig med et samlet Børnetal paa ca. 11090.

Odense Amt:
Formand: Sognepræst J. L. Thomsen, Marslev.
Kasserer: Bogholder V. Kelstrup, Grundtvigsvej 29, Odense.

Præstø Amt:
Formand: Landbrugslærer Th. Simonsen, Lundby, Sj.
Kasserer: Realskolelærer Buhl, Lundby, Sj.

Randers Amt:
Formand: Pastor Steen Christiansen, Raaby, pr. Dalbyover.
Kasserer: Lærerinde Fru Esther Steensig, Hobrovej 65, Randers.

Ribe Amt — øst:
Formand og Kasserer: I. C. la Cour Madsen, Baungaard pr. Vejen.

Ribe Amt — vest:
Formand: Sognepræst Kay Schmidt, Bryndum, Guldager.
Kasserer: Lærer Jessen, Øse pr. Nordenskov.

Ringkøbing Amt:
Formand: Sognepræst Chr. Andersen, Vemb.
Kasserer: Lærer Esbensen, Aalykke 12, Holstebro.

Roskilde Amt:
Formand: Førstelærer Aage Boelsskifte, Spanager pr. Ll. Skensved.
Kasserer: Poul Hansen, Munkesøvej 19, Roskilde.

Gl. Skanderborg Amt:
Formand: Pastor Fredslund Andersen, Gern.
Kasserer: Lærer Werming Pedersen, Sorring pr. Toustrup.

Sorø Amt:
Formand: Pastor A. Christoffersen, Marvede pr. Hyllinge.
Kasserer: Lærer Aage Ellehauge Hansen, Landsgrav pr. Slagelse.

Svendborg Amt:
Formand: Gdr. Johs. Odde-Poulsen, Hansesodde pr. Katterød.
Kasserer: Frk. A. M. Kaaber, Ringe.

Sønderborg Amt:
Formand: Gdr. Ernst Christensen, Asserballe pr. Augustenborg.
Kasserer: Kæmner H. Dahl, Augustenborg.

Thisted Amt:
Formand: Frugtavler Aage Kobberø, Villerslev, Hørdum.
Kasserer: Lærer A. Sørensen, Klim Fjordholm pr. Klim.

Tønder Amt:
Formand: Mejeriejer Søren Petersen, »Arnaa« pr. Løgumkloster.
Kasserer: Lærer Holmsgaard, Rørkær pr. Jejsing.

Vejle Amt — øst:
Formand: Pastor Sv. Brandt, Balle Præstegaard, Bredsten v. Vejle.
Kasserer: Lærer T. Dahl Johansen, Andkjærskov Skole, pr. Børkop.

Vejle Vesteregn:
Formand: Overlærer Aksel J. Knudsen, Realskolen, Brande.
Kasserer: Lærer N. P. Jensen, Brande.

Vejle Amt — syd:
Formand: Lærer Frovin Jørgensen, Poul Møllersvej, Kolding.
Kasserer: Forst. Gunnar Nielsen, Ungdomsskolen, Aagaard.

Viborg Amt — Viborg Kreds:
Formand: Gdr. H. Villumsen, Rødding pr. Viborg.
Kasserer: Lærer Gunnar Simonsen, Torning, Kjellerup.

Viborg Amt — Salling og Fjends Herred:
Formand: Forstander J. Gravsholt, Krabbesholm Højskole, Skive.
Kasserer: Lærer J. Nybro, Brøndumsgade 20, Skive.

NORDISK INSTITUT

FOR NORDISK SAMARBEJDE
OG KULTURPOLITIK

☆

Biblioteks- og Arkivafdeling

☆

Kursus- og Studiehjem

☆

Udgiver af

FOLKUNG BLADET

NORDISK ORIENTERING

Kontingent 10,oo Kr. aarligt

Adresse:

FOLKUNGHUS . GRAASTEN

TH. LAURSENS
BOGTRYKKERI